

بـهای داهـنان و پـگهی داهـنەر له شیعرى "دهروـش عه بدوـا"ى گـرانـدا . . نووسـینی/عـتا قـرـداخى

"دهروـش عه بدوـا" یه کـکه له شیعره دیاره کانی گـرانى شاعیر که پـشکەشى کردوو به فریشتەى مـسیقا. ئایا به لای گـرانه وه فریشتەى مـسیقا کـیه؟ دهـش هەر له سه ره تا وه ها تـبگهین که مه به ست له فریشتەى مـسیقا دهروـش عه بدوـا یه. یان ئە گەر مه به ست له فریشتەى مـسیقا دهروـش عه بدوـا نه بـت، که واته ئەم دهقه پـشکەش به کـ کراوه؟ وه کو له پهراوـزى دهقه که دا ها تووه دهروـش عه بدوـا شمشاـ ژه نـکی به هره دار بووه و زـربهى کات له هه ورامان ژیا وه یان بینراوه. بـگومان ژیا نى ئەم شمشاـ ژه نه هاوسه رده مى گـران بووه و به ئاشکرا دیاره که گـران زـر پـسى سه رسام بووه و شیکردنه وهى دهقه کهش به باشى ئەوه ئاشکرا ده کات. هه رچه نده دهـش دواتر باسى په یوه ندى نـوان ئەم دهروـش عه بدوـا یه و گـران خـى له سه ر ئاستى داهـنان بکهین و دهـش دهروـش عه بدوـا وه کو ده ماکـک به کارها تـبـت و ئەم دهقه شیعریه ئاخاوتنى گـران بـت له باره ی خـیه وه له ژـر ده ماکى دهروـش عه بدوـا دا، که دهـش گـران ئەوه ی به هوشیاریه وه کرد بـت، یان له نا ئاگاییه وه جـرـک له هه ست کردن به گـرنگى نه دان به پـگهی ئەوى داهـنەر له لایه ن خهـکیه وه پهـنهرى به ره مهـنـانى ئەم دهقه شیعریه بـت.

ناونیشانى ئەم دهقه شیعریه ناوـکی ناسراوه که له دوو وشه پـشکها تووه (دهروـش عه بدوـا)، که ناوى که سه. ئایا وشەى دهروـش لـره دا ناوى یه که مى ئەو که سه یه و عه بدوـا ناوى دووه مه یان دهروـش خاسـت و ناونیشانى ئەو که سه یه. دیاره له دهقه که دا ئەمه یان ئاشکرا نیه و زمانى دهقه کهش له م باره یه وه زانیاریه ک پـشکەش ناکات. ده کـ وشەى دهروـش ناو بـت هه مان شـوه ی عه بدوـا، ههروهک له وانیه وشەى دهروـش ئە گەرچى ناوه بهـام رـى ئاوهـناو ببینـت و وه سفى ناوـکی تر بکات. مه به ست ئەوه یه که وشەى دهروـش دهـش ناسنامه ی ئاسایى ئەو که سه یان کارو پیشه که ی ده ربخات که دهروـشه. دهروـش به که سانی شوـنکه و تووى رـبازى ته سه و فى قادری ده گوترـت که نزمترین پله یه له پله به ندی پـشکها ته ی هه ره مى قادریدا و تا ئە ندازه یه کی ئاشکراش وشەى

دهرو[ش له ئاستی ک[مه[ایه تیدا دهلاله تی شو[نکه وتوو، پاشک[، ئاستی هوشیاری نزم هه[ده گرت و کهس[که کو[رانه ب[وای به ش[خه که ی هه یه و هه میسه له خزمه تیدایه و ره تکرده وهی نییه و له هه موو شت[کدا پشت به ش[خه که ی ده به ست[ت و ش[خ له روانینی ئه وه وه پ[گه ی با[ای هه یه و پیر[زه هه مان ش[وهی پیر[زی خوداو پ[غه مبه ر. ههروه ک دهرو[ش مانای ب[لانه یی و به هه موو شت[ک رازی و د[وانه ییش ده گه یه ن[ت. که پ[ده چ[ت وشه ی دهرو[ش له ناو نیشانی ده قه که دا زیاتر ئهم د[وانه یی و ب[باکی و [هه وته نیه بگه یه ن[ت. ب[گومان ئه گه ر پاشخانی م[ژوو ییه ی (دهرو[ش عه بدو[ا)ش نه زانین به تایبه تی ئه وه ی که له کو[ژیا وه، ه[شتا ده قه که ئه وه مان ب[ئاشکرا ده کات که ئهم که سه شمشا[ژهن بووه و له و وه سف و ناساندنه ی له [گای زمانی ده قه که وه ب[ی ده کرت شوناسی ئهم که سه مان وه کو که س[کی شاره زاو ل[ها تووی بوای ئاوازی ره سه نی کوردی ب[ئاشکرا ده ب[ت.

ئاشکرایه له [گای ناو نیشانه وه ده رگای ده قه که ده کرت[ته وه و به ره و ن[و بنیادی پ[که[نه رانه ی ده قه که ش[د[ه بینه وه. له پ[شه کیدا پ[ویسته رووناکی بخه یه سه ر ئه و بارود[خ و هه لومه رجه گشتیه ی که ئه و گوتاره شیعریه ی به ره مه[ناوه، که ئهم ده قه شیعریه ی ب[ده گه[ته وه، یان په یوه سه ته پ[یه وه. ئه گه ر سه یری ئه و بارود[خه ک[مه[ایه تی و سیاسی و که لتوو ری به که ین که ده قه که ی ت[دا به ره مه ها تووه، که سا[انی سی و چل و په نجاکانی سه ده ی رابردوو، بارود[خ[کی ناچ[رو دواکه وتوو پ[له ک[شه، خاس[تی ئه و ق[ئاغ[و ئ[و زه مینه یه بووه که ده قه که ی ت[دا به ره مه ها تووه. له رووی پاشخانی ئه ده بیه وه له پ[ش هاتنی به ره مه[نی ئهم ده قه دا به راورد به بارود[خی گشتی زه مینه ی به ره مه[نانی ده قه که، سامان[کی تا ئه ندازه یه ک باش یان ده و[مه ندی شیعی کلاسیکی و به ره مه می شیعی مه وله ویش هه بووه که به ش[ک له خاس[ت و بنه ماکانی شیعی [مانسی ت[دایه ئه گه ر هه موو بنه ماکانیشی ت[دا نه ب[ت، ک[ئاماده بوونی هه بووه. ئه وه ش [گا[خ[شکه ربوو ب[ئه وه ی له ق[ئاغی کلاسیکی بنیادنراو له سه ر پایه ی عه ق[یان به هه می شیعی کلاسیکی بارگاوی کراو به به ره مه می عه ق[و فیکر، هه نگاو به ره و ر[یشتن ب[لای جیهانی خه یا[هه[به[نر[ت، که ئه و جیهانه ش به و[نه و جوانی و گه[انه وه ب[سرووشت و ب[زاتی شاعیر یان ب[پانتایی ژبانی تاکه که س و تایبه تمه ندیه کانی بارگاوی کراوه. ئهم ده قه شیعریه له م هه لومه رج و بارود[خه دا به ره مه د[ت.

به دوا ی ئه مه دا د[ینه سه ر خسته [وو، نمایشکردن له ده قه که دا که ئه ویش به چه ند ق[ئاغ[ک ئه نجام ده در[ت. ق[ئاغی یه که م ق[ئاغی ت[بینی کردنی ده قه که یه له وه ی که ش[وازی ده قه که چ[نه، نه خشه یان

بنیادی ده‌قه‌که و پٚکها ته و قه‌بارهی دٚه‌کان و کٚش و سه‌روا چیه. شٚوهی یان فٚرمی ده‌قه‌که له هه‌شت کٚپله پٚکها تووه، پٚنج کٚپلهی یه‌که‌م له چوار نیوه دٚه پٚکدن و دوو کٚپلهی کٚتایی هه‌ریه‌که له سٚ نیوه دٚه پٚکدن. قه‌بارهی دٚه‌کان مامناوه‌ندن. بٚگومان هه‌ر لٚره‌دا ده‌شٚ باسی ئیقای ده‌ره‌وهی ده‌قه‌که بکه‌ین که بریتیه له کٚش و سه‌روا و به‌حرو... کٚشی دٚه‌کانی جٚراو جٚرهو له نٚوان چواردهو پانزه و شانزه بٚگه‌یدایه. سه‌روا جٚراو جٚرهو نیوه‌دٚه‌ی یه‌که‌م و سٚیم، نیوه‌دٚه‌ی دووهم و چواره‌م هاوسه‌روان، بٚجگه له دوو کٚپلهی کٚتاییدا که له‌سٚ نیوه‌دٚه‌ پٚکها توون. نیوه‌دٚه‌ی یه‌که‌م و سٚیم هاوسه‌روان. له کٚی بیست و شه‌ش نیوه‌دٚه‌ سه‌روای شانزه نیوه‌دٚه‌ ده‌نگه بزوینه‌کانن که بریتین له پیت یان ده‌نگه‌کانی (ٚ، ا، ه، ی). له رووی زمانه‌وه ئاشکرایه شیعی ٚمانسی له دوو ئاستدا سنوور له‌گه‌ ٚشیعی کلاسیک داده‌نٚت، یه‌که‌میان له روانگهی ناوه‌رٚکه‌وه که له رووبه‌ری گشتیه‌وه ده‌گه‌ٚته‌وه بٚ رووبه‌ری خودو خود-زات ده‌دوٚنٚت و گوزارشت له خود ده‌کات. له روانگهی شٚوهو زمانه‌وه شٚوهی شیعی کلاسیکی کوردی که له سه‌ر کٚشه‌کانی فه‌راهیدی یان مه‌سنه‌وی فارسی نووسراوه، به‌جٚده‌هٚٚیت و ده‌گه‌ٚته‌وه بٚ زمانی پاراوی کوردی و بٚ کٚشی په‌نجه، کٚشی ئازاد که ئه‌میش به‌ جٚرٚک ره‌سه‌نایه‌تیه‌کی کوردی هه‌یه‌و کٚشی فٚلکلٚری کوردی و کٚشی گاتاکانی په‌یامی ئایینی زه‌رده‌شتیه. که‌واته لٚره‌وه له رووی ناوه‌رٚک و شٚوه‌یشه‌وه ئه‌م ده‌قه ده‌قٚکی ٚٚمانسیه‌و به‌ زمانٚکی کوردی پارا و نووسراوه سه‌رباری بوونی هه‌ندٚ وشه‌ی عه‌ره‌بی کٚ بٚ جوانی خاسٚتی کوردییان پٚدراوٚ وه‌کو (حوزن، ماته‌م، عومر، حه‌سرٚت،...)، له‌گه‌ ناوه‌رٚکٚکدا که گه‌ٚانه‌ویه بٚ ناو پٚکها ته‌ی خود و ئه‌وه‌ش هه‌رچه‌نده وه‌کو دواندنی که‌سی به‌رامبه‌ر له که‌سٚتی ده‌روٚش عه‌بدوٚادا باس ده‌کرٚت به‌ٚام گٚران له خٚی ده‌دوٚت و ده‌روٚش عه‌بدوٚا ده‌مامکٚکه و له پشتیه‌وه گٚران راوه‌ستاوه. واته شاعیر باسی خٚی ده‌کات. بنیادی رسته‌ی ئه‌م ده‌قه رسته‌ی راگه‌یاندن و داواکاریه. که ئه‌ویش په‌یوه‌ندی هه‌یه به‌ خسته‌ٚوو یان نمایشکردنی بابه‌تی ده‌قه‌که‌وهو پاشانیش به‌ جٚرٚکٚٚگا دٚزینه‌وه بٚ گه‌یشتن به‌ بارٚکی هاوسه‌نگ که وه‌کو چاره‌سه‌ی کٚشه‌که ده‌رده‌که‌وٚت، یان وه‌کو راوه‌ستان له شوٚنٚکداو له‌وٚوه ئامازه‌دان بٚ ئاینده هه‌یه، که ئه‌وه‌ش زیاتر له ئاستی نه‌بینراو یان نادیاردا ده‌بٚته به‌شٚک له بنیادی ئیحایی- ئامازه‌یی یان ئامازه‌دان. بٚ تٚگه‌یشتن له ناوه‌رٚکی ئه‌م ده‌قه شیعیه پٚویسته بگه‌ٚینه‌وه بٚ نٚو بنیادی ده‌قه‌که‌و له ٚٚگای شیکردنه‌وهی ده‌قه‌که‌وه بٚ یه‌که‌ی ده‌لالی و وٚنه‌و بیرو بابه‌ت و هه‌ٚوٚست و و دابه‌شکردنی ده‌قه‌که‌ بٚ ه‌گه‌زو به‌ش و پٚکها ته‌ی زمانی له ناو و راناو و فرمان و ئاوه‌ٚناو و

ئاوه ڪارو ر ۽ و ڪاريگري ههريه ڪه له مانه له بهرهمه ڪناني مانا و
 ناوه ر ڪ و پرسيارو جيهانبيني دهقه ڪه دا ديارى بڪ ڪين، وه ڪو پ ڪشتر
 گوتمان دهقه ڪه له حوت ڪ ڪلهو بيست و شش نيوه د ڪ پ ڪد ڪت و
 قسه ڪهري دهقه ڪه به ناوى ڪهسى يه ڪه مى تاکه وهو به راناوى لكاوى (م)
 ده دو ڪت ڪه دياره ئه ویش ڪه س ڪتى شاعير ڪ ڪيه تى، ئه وهش لهم
 دهر ب ڪينانه دا دهر ده ڪه و ڪت (هزم ڪرد، ببيهم، به ديم ڪرد، ئه زانم،
 ئه وه ندهم، ڪورده واريم، چ ڪم، ر ڪم، ڪ ڪم). لهم دهقه دا ته نيا
 يه ڪجار قسه ڪه به راناوى لكاوى ڪهسى يه ڪه مى ڪ ڪ ده دو ڪت واته (ن)
 ئه مهش زياتر دهر چوونه له بنه ماي قسه ڪهري دهقى ڪ ڪ مانسى ڪه دهش ڪ
 ئه و تاکه به ڪاره ڪنانهش بهرهمى نه ست ب ڪت به ڪاريگري نهرىتى
 دهر وهى دهقه ڪه، له بهرئ وهى تاکه ڪهسى خاوهن شوناس دروست نه بووه
 بهر ده وام ڪه سه ڪان به ناوى ڪ، يان همووانه وه قسه ده ڪن، واته به
 راناوى ڪهسى يه ڪه مى ڪ. قسه ڪردنى ڪهسى يه ڪه م و به ده مام ڪ ڪردنى
 دهر و ڪش عه بدو ڪا برىتیه له گوزارشت ڪردنى شاعير له زاتى ڪ ڪى ڪه
 ئه وهش ناوه ر ڪى ڪ ڪ مانسيانهى دهقه ڪه نيشان ده دات. هر ل ڪره وه
 ده توانين ب ڪن ئه م دهقه شيعريه له سر ههردوو ئاستى ش ڪ وهو ناوه ر ڪ
 دهق ڪى ڪ ڪ مانسيه.

قسه‌کەر له کۆپله‌ی یه‌که‌مدا له ٢٢ گای دواندنی ده‌رووش عه‌بدو ١٥ اوه
 باری ئه‌وی ده‌رووش وه‌کو شمشا ٢ ژهنه‌ک ده‌خاته روو، چ له ئاستی
 بینراو و چ له ئاستی نه‌بینراودا ٢٥ و باسی داھه‌نه‌٢٢ که ده‌کات و له‌وه
 ده‌دو ٢ که ئه‌و داھه‌نه‌ره له چ با ٢٢ کی ٢ له خه‌م و نیگه‌رانیدا
 ده‌ژی، له هه‌مان کاتدا هه‌زو ئاره‌زووی خ‌ی ٢ بیستنی به‌سته‌یه‌کی ٢
 له خه‌م و ماته‌م نیشان ده‌دات. قسه‌کەر له وه‌سفی روخساری ده‌رووش
 عه‌بدو ١٥ دا له ٢٢ گای ئاوه‌ناوی زه‌رده‌وه که ٢ وه‌سفی ره‌نگی ئه‌و
 به‌کاری هه‌ناوه، و ٢ نه‌ی که سه‌کمان ٢ به‌رجه‌سته ده‌کات که لاوازو
 ٢ تاقه‌ت و خه‌مباره یان نه‌خ‌شه، هه‌روه‌ک باسی ش‌وه‌ی ده‌ست و شمشا ٢
 ئه‌م که سه‌ شمشا ٢ ژهنه‌ ده‌کات ئه‌ویش له ٢٢ گای ئاوه‌ناوی که‌وه. هه‌ر
 له‌ده‌دا هه‌زو ئاره‌زووی خ‌ی له‌م کاته‌دا ده‌خاته ٢ و که بیستنی
 ئاوازه‌که گوزارشت له خه‌م و نه‌گه‌رانی و ماته‌م بکات. ئه‌ستا ئه‌و
 که سه‌ی که وه‌سف ده‌کر ٢، واته که سه‌تی ده‌رووش به‌ خه‌مبار و ٢ زار
 نیشان ده‌در ٢. هاوکات ئه‌می قسه‌کەر و هه‌م بینهری ئه‌و که سه‌تی هه‌و
 روخساری خه‌مگینی، نا ٢ استه‌وخ گوزارشت له باری ده‌روونی خ‌یشی
 ده‌کات که دیسان ئه‌میش خه‌مبار و ٢ زاره، هه‌ر ٢ یه‌ ئاره‌زووی بیستنی
 به‌سته‌یه‌کی ٢ له خه‌م و په‌ژاره‌ی هه‌یه. له‌ده‌دا له ئاستی قو ٢ دا
 ج ٢ که له ٢ که‌چوون و هاوته‌ریبوون له نه‌وان قسه‌کەر، واته شاعیرو
 ده‌رو ٢ شدا هه‌یه که هه‌ردووکیان خه‌مبار و ٢ زارن. ئه‌میان ده‌توان ٢
 له گه‌روی شمشا ٢ که په‌وه گوزارشت له خه‌مباریه‌که‌ی خ‌ی بکات،

ئەویشیان پەرەشی گوگرتنە لە بەستەیهکی خەمبار کە لە گەرووی شمشاڵەکی ئەوەوە بۆتە دەرد. ئەویان بە ژەنینی شمشاڵەکی خەمکانی بەبا دەدات، ئەمیان بە وگرتن لەو ئاوازه رەسەنایە لە گەرووی شمشاڵەکەو دەردەری رەحی بۆند دەبۆت و بەرەو ئاستی پاکزبوونەو دەچۆت.

لە کۆپلەی یەکەمی دەقەکەدا شاعیر دەوێت:

بە رەنگی زەردو شۆوی دەست و شمشاڵی کزا، دەرووش
خەزم کرد بەستەیهک بێم سەراسەر حوزن و ماتە بۆ،
لە سیماتا بەدیم کرد هەیکەلی عومرەکی حەسرەتکۆش،
و هەا دیارە کە بەخت ئاشیان بلبلی خەم بۆ!..

ئەمی قسەکەر ئاستەوخۆ دەرووش دەدوێت و باسی ئەوە دەکات کە لە سیمای ئەودا تەمەنی پۆ لە خەم و ئازاری ئەو دەبینۆت و ئەوە دەخوێت. ئەوە کە چ ژیاڵەکی پۆ لە نەهامەتی بەسەر بردووە و چ بەختەکی رەشی هەیە. لێرەدا قسەکەر ئاستەوخۆ لەو هۆکارو پاڵنەرە دەدۆت کە وایان لە دەرووش کردووە کە بە شمشاڵەکی ئەو ئاوازه خەمبارانە بژەنۆت. واتە پاڵنەری بەرەهمەنانی ئەو ئاوازانە لە ئاستیدا ژیاڵی پۆ لە چەرمەسەری و پۆ کارەساتی دەرووشە. لێرەو ئەو دەلالەتە بەرەهم دۆت کە هەموو داھەنێکی ژان و خەمێکی لە پشتیەوێوە هەر بەو پێشەش مەرقی داھەنەر خاوەنی خەم و ژانی تایبەتییە. داھەنێکی گوزارشتکردنە لەو خەم و ژانە تایبەتیانە بەلام لەو گەرنەتر ئەوەیە کە بە چ گۆشەکی هونەری ئەو خەم و ژانە تایبەتیانە و هەا دەردەبۆن هەموو تاکێکی هەست بکات خەم و ژانەکانی ئەون.

هەرۆک لە گۆشەکانی "بەستەیهک لە حوزن و ماتەم، هەیکەلی عومرەکی حەسرەتکۆش، ئاشیان بەختی خەم" ئەو نەک هەر دیمەن، بەکو بوون و گەوھەرو شوناسی دەرووش عەبدوڵا نیشان دەدات. بەگشتی ئاوەناوەکانی (زەرد، کز، حوزن، ماتەم، حەسرەت، خەم) و فرمانەکانی (بۆ، ه) و راناوەکانی (م، ت) وەکو ئەگەزە زمانییەکانی ئەم کۆپلەیە کە دەشێ هەمان ئەم شۆو ئەگەزانە رووبەێکی فراوانی دەقەکە داگیر بکەن، بەشداری دەکەن لە بەرەهمەنانی ناوەرێکی یان ئاماژەیکەدا کە بەرەو خاڵێکی ئاراستە دەکۆت کە بۆئومێدییە. ئەمەش لە ئاستیکی قوڵتردا ئاماژە بۆ کۆتایی یان نەتوانینی بەدەستەنانی ئەوە دەکات کە بە گۆرەیی ئەو کەسێتە پێویستە، ئەویش گوزارشتکردنی خەمبارانەیی لە خۆی و لەوێشەو دا بەزینێکی لە ئیقاعی دەنگدا بەرەهم دۆت کە وشەکانی (خەم و ماتەم و حەسرەت) بەرەمی دەهێنن و ئیحای رووداویێکی دەدەن کە بەدوایاندا بۆت کە ئەویش مردنە. بەلام لەگەڵ ئەوەدا ئەو ئاوازی لە گەرووی شمشاڵەکەو دەردەری

سهرباری بارگاوی بوونی به هگزه کانی ک تاییهاتن و مردن، هاوکات خودی ئاوازه که که له گه جو ه ی په نجه و بینخواردنه و ی دهرو شدا بهرهم دت، ئاماژه یه ک ب بهره وامی زیان دهکات و ئه وه ده گه یه نت که سهرباری فهزای ماتهم و مهرگه سات ئام ز، له گه وهری ئاوازه کاند ه شتا زیان بهره وامه و جو ه هیه، که ده ش له م باری رووه و دابه زینه ی مانا و ده لاله تی ده قه که وه ه شتا پا نه ک ه به یت به ره و را بوونه وه و وزه به خشین به زیان.

لر دا رهنگه ئه و پرسیاره سهره ه بدات: ئایا به استی ئم که س ته ی که له م ده ستی که دا باس ده کر ت و دا ه نه رو ده ست ره نگی نه له ژه نینی چه ندین ئاوازدا، له بهر خراپی باری زیانه که وا زه ردو خه مبارو حه سره تکه شه؟ یان له استیدا له بهر ئه وه یه که کاره که ی ئه و له و زه مینه و بارود خه ک مه ایه تیه دا که هم ئه و ئاوازانیه ت دا ده ژنر ت و هم ده قه که ی ت دا بهرهم ده ه نر ت، به ها و نرخ کی ب دانانر ت و به و پ یه ش بهرهم مه نی ئاوازه کانیش پ گه یه کی ئه و ت ی پ نادرت و رهنگه به که مبه ها و په را و زیش دابنر ت؟ له ده ستی کی ده قه که دا ج ر ک له ها و ته ری بوون یان ها و کی له ن وان (به رهنگی زه رد و ش وهی ده ست و شمشای کزا) و (بهسته یه ک سهراسر حوزن و ماتهم ب) هیه. ئاشکرایه ها و ته ری بوون ته کنیک کی ئه ده بیه که بیر که کان پ که وه ده به ست ت له گای بنیادی هاوش وهی رسته وه یان له گای بنیادی ر زمانی و دووباره بوونه وهی وشه، دهسته واژه، یان بیر که وه. ئم دووباره بوونه وه یه ش ئه و بیر که نه پ که وه ده به ست ت که گفتوگ ده کر ن له ده ق کدا و یارمه تی کخستنی بیر که کان ده دات و ده ب ته ه ی له بیرنه چوونه وه یش یان. ئستا له م نموونه ی سهره وه دا که ئاماژه مان ب کرد هم ل کچوونی بنیادی هیه، هم دووباره کردنه وهی هه مان بیر که هیه که ئه وه ش به مه به ستی زیاتر کخستنی ئه و بیر که یه که ده ست و په نجه ی لاواز ئاوازی خه مبار بهرهم د ه ن ت و دووباره کردنه وی ئه و بنیاده ش ب زیاتر ده رخستنی بیر که که و له بیرنه چوونه وه یه تی که دوا جار ده ب ته به ش ک له جیهان بینی گشتی ده قه که.

ک پله ی دووه می ده قه که به ج ر ک وه امی ئم پرساران ه ده داته وه، که له ک پله ی یه که مدا و له ئاستی سیمانتیکیدا بهر زده کر نه وه، کات ده ت

به، دیاره، له ناو قهومی به سیتا قه دری سنعه تکار وه کو و عه کسی قه مهر وایه له ناو حه وز کی لیخندا، به ام تهختی روفاه و تاجی حورمهت میلله تی هوشیار به ئوستاد ئه دا وه ک ت له ناو شمشای کون کوندا قسه کهر له م ک پله یه دا، باسی بارود خ کمان ب دهکات که استه وخ

تدهگهین بارودخی کمهگهکی دهروش عهبدوایه که دهقهکه لهو دهووت. ئایا چ جره بارودخکه؟ بگومان بارودخکی دواکهوتوو، که له دهقهکهدا ئهوار به "قهومی بهسیت" وهسف دهکرت، که دهش مه بهست له قهومی بهسیت، کمهگهکی دواکهوتوو یان کمهگهکی پهراوژی مژوو بت. ههروهک له دای یهکهمدانا ئای (قهومی بهسیت) له پای (قهوری سنعهتکار) دا بنه مای دووانه ی دژیان ههیهو هاوکات جرهکیشه له ئکسیم رن واته پکهوه ککردنهوهی دوو زاراه یان دوو دربهینی ناکک و دژ پکهوه که ئهوهش له ئاستی قو دا ئهو دهلاله ته هه دهگرت که دژو ناکک که کانیش تهواوکهری یهکترن و راگری هاوسهنگی و هارم نیان له گهردووندا. له پشتی ئهم له پای یهکتردانانه ی دوو بچوونی ناکک ئهو پرسیاره سه ره ده دات: ئایا دهش له کمهگهکی دواکهوتوودا داه نیان بکرت؟ ئه گه ر داه نیانیش کرا، ئایا دهش کمهگهکی نه خو ندهوار له به هاو گرنگی ئهو داه نانه تبگات و نرخ ی پبدات؟ ههروهک له لکچوونهوه قهوری سنعهتکار دهچو نرت به عهکسی قه ممر له ناو حهوزکی لیخندا. بگومان له رووی سرووشتییهوه وه ها سهیر دهکرت سنعهتکار که هه موو جره داه نه رکه دهگرتهوه، له نو کمهگهکی داه رزی زری ل بگریت، به نام لهم لکچواندنه دا به هاو رزگری لهوی سنعهتکار هه مان به ها یان هه مان جوانی مانگی ههیه که له نو حهوزکی لیخندا سهیری بکهیت، که دیاره مانگ نهک هه ر وهکو خای به جوانی ده رناکهوت و نابینرت به کو ناشیرین و نادگیری ش ده رده کهوت، ه کاره کهشی ئهوهیه که و نهی مانگ له ناو حهوزدا، له بار کدا حهوزه کهش لیخن بت، هه رگیز ناشت ئهو جوانیهی مانگ بت که مانگ له استیدا ههیه تی به تایبه تی مانگی چواردهو له ئاسمانکی ساما دا، چونکه ئهوهی ناو حهوزه که و نهی دووه مهو هه می شه و نهی دووه م یان کپی ناگاته ئه سه که ئه مه له باری یه که مدا. له باری دووه مدا، و نهی مانگ له ناو حهوزکی روون و خاوندان سهیر ناکرت، به کو له ناو حهوزکی ل یان لیخندا سهیر دهکرت که ناشت به باشی ببینرت. ههروهک ل ردا، له ئاستکی تر دا جرهک له خواستن ههیه کات حهوزی لیخن دهکرت به زه مینه ب ئهوهی سهیری مانگی تدا بکرت. حهوز لچووه، ئا و نه له وچووه که ناوی نه ها تووه، بواری لکچوون بینینه. ههروه ها داه نه ر لچووه، مانگ له وچووه، بواری لکچوون درهوشانه وهو تیشکدانه وهیه. واته هه رچن مانگ تیشک ده داته وهو ده دروش تهوه، داه نه ریش به هه مان شوه رووناکی پهخش دهکات و ده دروش تهوه. ل ره دا داه نه ر یان سنعهتکار له رووی ماناوه هاوته ریه له گه مانگدا، ههروهک حهوز هاوته ریه له گه ئا و نه دا که ههردووکیان بیرکهی پچهوانه کردنهوهی و نه هه ده گرن.

له پشټی ئم و نانهوه لکچوونکی دهرنه ب راو له نوان قهومی بهسیت و حهوزی لیخندا درووست ده ب ت که ئه گهر سنعه تکار مانگی دره وشاوه ب ت، ئه و حهوزی لخن کمه گهی دواکه وتوو، که هرچن و نهی قه شه نگی مانگ له حهوزی لیخندا ده ش و ت و وه کو خی دهرناکه و ت و نابینر ت، به هه مان ش وه سنعه تکار یان داه نه ریش له ناو کمه گهی دواکه وتوودا، که لره دا قهومی بهسیت به هاو نرخ کی پ نادر ت و هه ند جار به سووک و ب به هاش سهیر ده کر ت. به ام له ک پلهی دووه مدا دوو نیوه د ی یه کم وه کو ته واکه ری ک پلهی یه کم دهرده که و ت که خسته ووی پاشخان کی دوواکه وتوو ناساییه په یوه ست به سنعه ت یان داه نان و باسی ئه وه ده کات که چن له و زه مینه یه دا داه نان و سنعه ت بایه خ کی ئه و ت یان نیه، ئه ویش دیاره له بهر ئاستی دواکه وتووی و ناهوشیاری کمه گا. ئه مه ش ه کاره ب ئه وهی داه نه رو سنعه تکار وه کو دهر و ش عه بدو ا ره نگ زه ردو خه مبارو ب ئوم دو ب چاره نووس ب ت. به ام له سه ره تای نیوه د ی سیه می ک پلهی دووه مه وه به راورد ک ده کر ت له نوان کمه گهی دواکه وتوو، کمه گهی هوشیاردا، له و روانگه یه وه که هه ریه که له و دوو کمه گه یه چن سهیری سنعه ت و داه نان ده کات. له کات کدا له کمه گهی دواکه وتوودا به های داه نه ر وه کو دهرکه وتنی و نهی مانگه له ناو حهوز کی لیخندا. میلله تی هوشیار هه رچی به هاو رزو خشی و ئاسووده یی شیاوه ده یبه خش ت به داه نه رو سنعه تکاره کانی. قسه که ری ده قه که دهر و ش عه بدو ا به ئوستاد ناو ده بات، ئوستاد که له کونی شمشا ه که یه وه ئاوازی بهرز و داه نان پ شکشه ده کات.

ئایا به پی قسه کانی قسه که ری ده قه که میلله تی هوشیار رز له ک ده گرت و تاجی رزل نان له سر سه ری ک داده ن ت؟ ئه ی میلله تی ناهوشیار چن سهیری که س کی وه کو دهر و ش عه بدو ا ده کات؟ ب گومان لره دا ده گه ی نه وه ب له پا یه کتردانانی دوو عه ق، دوو که لتوور، دوو روانین که بهرهمی دوو کمه گهی جیاوازن. کمه گهی وه کو ئه و کمه گه یه ی که ئم ده قهی تدا بهرهمهاتوو و ئه و کمه گایانه ی که ده قه که به میلله تی هوشیار ناویان ده بات. له کمه گهی هوشیاردا هه موو شت ک به های خ یی هه یه به داه نانی شه وه، له کمه گهی ناهوشیارو دواکه وتووشدا نه ک داه نان و بهرهمه کانی مر ق به کو مر قه که خیشی به هایه کی ئه و ت ی نیه.

له استیدا دوو نیوه د ی دووه می ک پلهی دووه م و نیوه د ی یه که می ک پلهی سیهم به ته و اوه تی دا ب ان له به شی پ شترو پاشتری ده قه که ده کات، ئه ویش به ته و اوه تی ئه و ت وانین و مامه ه کردنه نشان ده دات که کمه گهی هوشیار مامه ی داه نه رو سنعه تکاری پ ده کات. بیه ئه گهر ئه و س نیوه د ه پکه وه دابن یین ئه وه ته نیا له رووی

بهراوردکردنهوه په یوه نډیان هیه به به شه کانی تری ده که وه و نهو
بهراوردکردنهش به زیاتر دهرخستنی په گهی داه نه ره له که مه گهی
دواکه وتوودا. گران دت:

به ام ته ختی روفاه و تاجی حورمه ت میلله تی هوشیار
به ئوستاد ئه دا وهك ته له ناو شمشای کون کوندا
سه حر به نه ته گریان و قسه، سحری پری نه غمه !..

میلله تی هوشیار له پای نه وهی که داه نه ره کانی له جری دهروش
عه بدو به ای نام ره م سقیه کانیانه وه و به و ئاوازه نایا بانه ی
به ره می ده نه نن (سه حر) به نه ته گریان، ئوا قسه نرخ و په زانین
نیشان ددات. دهش مه به ست له سه حر کات به تیان هه ربوویه کی به
گیان به ت که هزو له رینه وهی نه و ئاوازه نه ی له کونی شمشای ه کی
دهروشه وه به ره مد، هه مان شوهی نه و ئاوازه نه ی له نام ره
م سقیه کانی داه نه رانی میلله تی هوشیاره وه به ره مد ن کات یان شته
به گیانه کان ده نه نه قسه و گریان. له ره دا نه و به سته یه کی که
شمشای ه کی دهروش عه بدو یان نام ری م سقای داه نه رانی تر
به ره می د نن توانای به خشین خاس تی مر قیان به شته به گیانه کان
هیه. له ره دا له گای خواستنه وه نه وه به ره هم دت. سه حر له چووه،
مرق له وچووه به ام له ده که دا ناوی نه ها تووه، بواری له کچوون
گریان و قسه یه، گریان و قسه خاس تی مر قن، ئستا نه و خاس تانه
ده به خشر به سه حر واته به بوویه کی نام ری. له ره دا له ئاستی
نه گو تراودا ج ركه بهراوردکردن هیه له نه وان مرق و سه حر دا له و
رووه وه کامیان ئاسانتر د نه گریان و قسه. له بهراورده که دا دیاره
که سه حر به زه حمه تر دته قسه و گریان، چونکه له استیدا قسه و
گریان خاس تی نه و نین، به ام به کاریگری ئاوازه کانی شمشای ه کی
دهروش نه ویش وه کو مرق دته قسه و گریان. به ام نه و ئاوازه ی
به ره هم دت ئاواز که خاس تی ئاوازی پری یان فریشته ی هیه.
قسه که ری ده که که له م وه سفکردن و له کچواندانه دا ده یه و ت د نیایی
نه وه بکاته وه که ئاوازی شمشای ه کی دهروش عه بدو له ئاستی کی
به زردایه و توانای نه وهی هیه نهك هه ر رحی مرق بدو نه و بیخاته
جو به به کو سه حریش بخاته قسه و گریان. هه روهك له ره دا سه حر
له کچواندن له گه مرق په کراوه، به ام به به به کاره نانی ئامرازی
له کچواندن که نه مهش ده به ته خواستن. دیسان ج ركه له دژیهك له
نه وان (ته ختی روفاه و تاجی حورمه ت) و (له ناو شمشای کون کوندا)
له ئاستی بینراودا درووست ده به ت. که یه که میان واته ته ختی روفاه و
تاجی حورمه ت بار کی سه رو ئاسایی و په گه و پایه نیشان ددات، به ام
شمشای کون کون ته نانه ت نه گهر وه کو ئامرازه کهش سه پری بکه ین نه و
ساده یی و ساکاری و سه ره تایبوون نیشان ددات. له پشتی نه مه شه وه

تاج هـمای دهسهـا ته، بهـام شمشاـ ئامـرـکی سادهی ژهـنینی دهستی
شوانه که ئەمیش خـی نزمترین پـگهی کـمهـایه تی ههیه. بهـام له
ئاستی نهـبینراودا جـرـک له هاوتهـریبوون له نـوان (تهختی روفاه و
تاجی حورمهت) و (له ناو شمشاـی کون کوندا) ههیه، ئەمه بـجگه لهوهی
له رووی بنیادی نووسینهوه تهـریبن، له رووی بیریشهوه جـرـک له
هاوتهـریبوون له نـوانیاندا ههیه. تهختی روفاه و تاج خـشی و
ئاسودهیی و ئاستـکی بهرز له ژیان بـ ئەوانهـی لهو پـگانهـدان
بهـرهم دهـنـت. هاوکات ئەو ئاوازانـی له گهروی شمشاـهوه له دایک
دهـبن توانای دواندنـی ههست و رـحیان ههیه و مرـق بهـره و بـندبوونی
رـحی دهـبن و دهـیگهیهـنن به ئاستی پاکژبوونهوه، که ئەوهـش بهـرزترین
پلهی ئاسودهیی و حهوانهوهیه بـ مرـق. لهـم رووهوه (تهخت و تاج و
شمشاـ) ههـمان ئەـرک جـبهـجـ دهـکن و ههـمان کاریگهـری و جـکهوتیان
ههیه.

قسهـکهـر دواـی ئەو بهـراوردهـی له نـوان میلله تی هوشیارو میلله تی
دواکهوتوو یان ناھوشیاردا دهـیکات، رووده کاتهوه دهـروـش عهـبدوـا و
باری بـدادی و ههـژاری ئەو لهـایهـک دهـخاتهوه و، هاوکات پاساویشی
بـ دهـنـتـهوه که ناچاری ژیان وای لـده کات بهـو جـره بژی یان پهـنا
بباته بهـرخهـک که له ئاستیدا ئـو شایانی پایه و ئاستی تواناو
داھـنـانی ئەو نیه. گـران دـت:

برای دهـروـش! ئەزانم بـ مهـعیشهت و و ئاوارهـی،

به زهـهری ناـعـیلاجیه له ناکهـس ویستنی لوقمه،

به مردنـته که گوـی ناـشی ئەـخنـکـنـ خـشی نهـی!

قسهـکهـر ئاستهـوخـ دهـروـش عهـبدوـا به راناوی کهسی دووهـم دـدوـنـت،
واته وهـکو ئەوهـی که دهـروـش له بهـرامبهـریدا راوهـستا بـت و ئەم قسه
بـ ئەو بکات. ئەوهـش له راناوی لکاوی کهسی دووهـمی تاکدا (تـ به
مردنـته) دهـرده کهـوت. لـرهـدا زیاتر کهـسـتی کـمهـایه تی و ئاستی
کـمهـایه تی دهـروـش ئاشکرا دهـکـرت بهوهی که کهـسـکی ههـژارهـو به
ناچاری له ئـگای ژهـنـینی شمشاـه کهیهوه دهیهـوت پـداوـیستی ژیانـی
دهـسته بهـر بکات، بهـام ههـر قسهـکهـر خـشی بهـرگـری لهو شـوه کارهـی
دهـروـش ده کات و رایده گهیهـنـت که دهـروـش به ناچاری بهـوشـوهیه کار
ده کات. کاتـ دهـروـش به شمشاـه کهی ئاوازی جـراوجـر بـ کهـسانـک
دهـژهـنـت که لهـوانهیه ئەو کهـسانه نه بهـهای ئاوازو رـحی مـسیقا
بناسن نه بهـرهمـهـنی ئەو ئاوازهـش بهـچاوی رـزهوهـو به هاوشانی
خـیان سهـیر بکـن، ئەوه به ناچاریه دهـروـش ئەو کاره ده کات.
ئەوانیش بـ چـژی ئاوازی رهـسـن نیه که گوـ له شمشاـه کهی دهـروـش
دهـگـرن، بهـکو بـ کات بهـسـر بردنهـو لهو پـناوهـشدا پارویهـک نان
بهوی شمشاـ ژهن ددهـن. ئەو پاروه نانهی که دهـروـش بهو شـوهیه

به دهستی دهه نیت وه کو ژه هروایه. لره دا دهر بینی (زه هری ناعیلاجی) جکر که له کینایه و مه بهست لای پارویه کی تا ه که وه کو خپر پکردن پایی ددرت و له ناستی قو تریشدا خا یکردنه وهی ژیا نه له هه موو مانایه کی جوان که به وجره به بکرت. یان کات چتر و خشی ئاوازی نهی و شمشا گوئی کهسانی نه شاره زاو ب ئاگا لهو هونه ره مه زنه پده کهن ب ئهمی ژه نیار وه کو مردن وایه چونکه ب کهسان ک م سقا ده ژه نیت که نازانن م سقا چیه. لره دا ئه وه مان ب ئاشکرا ده ب که قسه کهر دهیه ویت ب ب ت ئه وی دهر ویش له پناوی ژیا ندا ناچاره په نا ب هونه ره کی ببات، به ام ک یاره کانی، هونه ره کی وه کو کایه کی کهم به ها سهیر ده کهن و نرخ کی ئه ویت به هونه ره کی نادن و پگه ی کی ئه ویتش به خای رهوا نابینن. ئهمه ش ت وانی نی ک مه گه ی دوا که وتوو یان ناهوشیاره ب هونه رو داه نان. ئستا قسه کهر خای ده خاته شو نی دهر ویش عه بدو و ئه و ئازارو خه مه دهر ده ب ت که به ه ی ناچار بوونیه وه ده چته بهردهم قای ناکهس و ناچار ده ب ت هونه ره کی هه رزان فریش بکات. شاعیر د ت:

به ام چی بکهین له ناو چاوی رهشی به عز زه کای گه وره ،
 وه کو و توی گوئی ده م- با له سر بهرد کی رهق ئه و و ن،
 ئه گهر خیل قهت نه سبی عومری ت ای مه حکوومی ئه م ده وره
 نه کردایه ، خوا عالم، له کام عهرشت ئه سوو داو ن؟!

قسه کهری ده قه که له وه سف کی گشتیه وه دهست پده کات و باسی توانای هه ند کهس ده کات ب گه شه کردن و په ره سه ندن و شاره زا بوون له وهی که چن توانایان ههیه له خراپترین بارود خدا ج پایی خایان بچه سپنن و هه نگاوی گه وره به ره و سهر که وتن بنن. ئه م پشه کیه گشتیه ده کات به بنه ما تا له و وه باسی توانا و لها توویی دهر ویش عه بدو بکات. به ام هاوکات به راوردی زه مینه ی پگه یشتن و به رزبوونه وهی خاوه ن توانا و به هره کان ده کات و ئاماژه ب ئه وه ده کات که استه به هره و توانا بنه مان ب داه نان به ام زه مینه و بارود خیش گرنگ ب نرخ پدانی ئه و داه نان وه دانانی داه نهر له شو نی پویست و شایان به خای. ههروه ک قسه کهر نا استه خ باسی ئه وه ده کات که سه رچاوه ی داه نان زیره کی گه وره یه، که ئه وه ش وه کو به هره یه ک ده به خشر ت به هه ند کهس. به ام سرووشتی ئه و به خشینه ئاشکرا نیه و په یوه ندی نه به هک و یشه و نه به به ژن و با او هه یه و ته نانه ت په یوه ندی به بوون و زه مینه و پاشخانی ئه و که سه شه وه نیه. ب کو هه مان ش وهی توی ئه و گوئی که با هه یده گر ت و هه ند جار له سر بهردی رهق ده که ویت و سهوز ده ب ت. ئهمه ش ئاماژه ب نه نی سه رچاوه ی زیره کی و توانای ج راو ج رو ناچوونه یه کی که سه کان ده کات.

لره له ئگای لکچواندنه وه له نوان زیره کی و ت ای گوئی ده م

بادا، که زیره کی دهچو نر ت بهو توی گو هی با هه یده گر ت، که ههردو وکیان واته ل چوو، لهوچوو له خاس تی گه شه کردندا ل کده چن. بواری ل کچوون گه شه کردنه، ئه مهش له گای ئامرازی ل کچوونی (وه کو) نیشان ددر ت. ههروه ک قسه کهر به دهر ب ینی (به ام چی بکهین) نیشانی دهادات که به ج ر ک ئه و ش وازه ی به خشی نی زیره کی یان به هره و توانای به د نیه، یان دهیه و ت ب ت ئه وه استیه کهیه که زیره کی و به هره و توانا بهو ج ره ده به خشر ن و ده ب بهو ش رازی بین. ل ره دا قسه کهری ده که به به راناوی که سی یه که می ک ده دو ت و ئه وهش له گای راناوی لکاوی (ن) وه دهر ده که و ت. ئاشکرایه قسه کهری ده قی مانسی تاکه و ئه و تاکه که سهش له خ ی ده دو ت. استه ل ره دا ئا استهی ئاخاوتن به ره و زاتی قسه که ره به ام کات ک له ش وهی در ب ی ن کی پرس یاریدا ده دو ت نایه و ت به ته نیا رووبه ووی نه زانرو ک ب ته وه که ره نگه ئاشکرا کردنی کار کی ئاسان نه ب ت.

ههروه ک له ن وان (چاوی رهشی به عز) و (توی گو ی دم - با) دا هاوته ری بوون ههیه له رووی بنیاد و له رووی م سقاوه، ئه مه سه رباری ئه وهی که له رووی بیر که شه وه هه مان هاوته ری بوون ههیه که له ههردوو دهر ب ی نه که دا دیار یکردن یان جیا کردن و ی بهش له گشت ده بینر ت. له یه که میاندا وشه ی (به عز) و له دووه میاندا (توی گو ی دم با نه ک هه موو ت و ک) ئه م بیر کهیه ئاشکرا ده ب ت. ئه م وه رگرتن یان جیا کردنه وهی به شه له گشت، ک له ئاستی نه بینراوی ده که که دا ئه و ده لاله ته هه ده گر ت که زیره کی و به هره ب ش یان ر ژه یه کن له ک ی گشتی و ب گومان ر ژه یه کی به رزیش نین، هه رچ ن ناش ت هه موو ت وه کان له هه ر کو ک و تن، سهوز ببن، به کو هه ند یان ر ژه یه ک له توی گو توانای ههیه له خراپترین شو نیشدا سهوز بب ت که سه ربهر د له و رووه وه ب رواندن خراپترین شو نه، ب ام هه ند ت و ل س ر ب ر دیش سوز د ب ت.

قسه کهر له دوا ی ئه وهی باسی به هره و زیره کی هه ند که س ده کات، که ش وهی پ به خشی نی ئه و به خشه ب ئه وان، تا کو ئ ستاش به لای هه مووانه وه له گهردووندا نه نیه یان وه کو نه نیه کی ئاشکرا نه کرا و ماوه ته وه. ل ره دا نا استه وخ ئامازه یه ک ههیه ب ئه وهی که دهرو ش ع بدو ا که س کی به خته وه ره که زیره کی و به هره یه کی له و ج ره ی پ به خشرا وه و به ره می ئه و زیره کی و به هره یهش توانای دهرو شه ب به ره مه نانی ئه و ئا وازه نایاب و ر ح بز و نانه ی که له کونی شمشا ه کهیه وه د نه ده ره وه. قسه کهر باس له توانای له نه ندازه به ده ری دهرو ش ده کات، به ام هاوکات نیگه رانی خ یشی ب دهر ده ب ت که ئه و کو ی واقیعه که نه زیره کی و نه داه نان و نه به هره به هایان نیی تیداو خاوه نی ئه مانهش ه یچ پ گه و پله یه کی

کامه‌ایه تی ئه‌وتی پنادرت. هه‌روه‌ك قسه‌كه‌ر سبارت به‌وه‌ی كه چاره‌نووسی زیره‌ك و خاوه‌ن به‌هره‌یه‌کی وه‌كو ده‌رو‌ش‌ع‌بدو‌ا ئه‌وه‌یه كه له‌ واقیع و سه‌رده‌م‌کی وه‌هادا بژی و هیچ بای‌خ‌کی پنا‌درت، خیل‌قه‌ت واته ئه‌فر‌نده‌ری گه‌ردوون یان ئه‌وه‌ی كه ب‌یاری ب‌ک‌خستن و به‌‌وه‌بردنی ئه‌م گه‌ردوونه و توخم و ره‌گه‌ه‌کانی به‌ده‌سته تاوانبار ده‌کات. ئه‌و پ‌ی‌وايه ئه‌گه‌ر ئه‌م ده‌رو‌ش‌ع‌بدو‌ا‌یه له‌ واقیع و له‌ کامه‌گه‌یه‌کی ترو له‌سه‌رده‌م‌کی تردا بژی‌ایه، ئه‌وا گومان‌ی ت‌دا‌نیه كه ده‌بووه خاوه‌نی پله‌و پایه‌و پ‌گه‌یه‌کی ز‌ر به‌رزو مه‌زن.

له‌ره‌دا دانانی دوو وشه‌ی (عه‌رش و داو‌ن) له‌ ته‌نیشتی یه‌کتردا وه‌كو دوو ناک‌ك یان دوو دژ یان به‌لایه‌نی كه‌مه‌وه وه‌كو دوو رووی به‌راورد‌کردن ئه‌وه نیشان ده‌دات ئه‌گه‌ر یاسا‌کانی گه‌ردوون به‌‌یشتنایه، ئه‌وا داو‌نی خاوه‌ن به‌هره‌یه‌کی وه‌كو ده‌رو‌ش‌ه‌نده به‌رز ده‌بوو ده‌چووه ئاستی عه‌رشی به‌رزی پادشاکان. له‌هه‌مان کاتدا ئه‌و له‌ ته‌نیشتی یه‌کتردانای ئه‌و دوو وشه‌ دژه، نیشانی ده‌دات كه سه‌رباری ئه‌وه‌ی ئ‌ستا داه‌‌نهر‌‌کی وه‌كو ده‌رو‌ش‌له‌ بار‌کی خراپ‌دایه‌و به‌ده‌سته‌‌نانی پاروی ژیان ناچاری ده‌کات كه ئاواز ب‌ ناکه‌س و ب‌ نه‌شاره‌زا بژه‌ن‌ت، به‌‌ام ئه‌گه‌ر له‌ زه‌مینه‌یه‌کی تردا بوایه ئه‌وا شو‌نی پ‌یه‌کانی له‌ به‌رزترین ته‌ختی ده‌سه‌‌ات به‌رزتر ده‌بوو. هه‌روه‌ك قسه‌كه‌ر نا‌‌استه‌وخ‌ش به‌ ده‌رو‌ش‌ع‌بدو‌ا ده‌‌ت‌‌استه ئ‌ستا ت‌ له‌ بار‌کی باشدانیت، به‌‌ام له‌ روان‌گی داه‌‌نانه‌وه‌و به‌و پ‌یه‌ش له‌ رون‌گی به‌ره‌مه‌‌نی ده‌قه‌که‌وه كه گ‌رانی شاعیره، پ‌گه‌ی ده‌رو‌ش‌ به‌رزتره له‌ هه‌موو ته‌خت‌کی ده‌سه‌‌ات. له‌ پشتی ئه‌م ب‌‌چوونه‌وه ئه‌و ده‌لاله‌ته به‌ره‌م د‌ت كه ئه‌و پ‌گه‌یه‌ی داه‌‌نان درووستی ده‌کات به‌رزتره له‌ پ‌گه‌ی ئه‌و ده‌سه‌‌ات و ته‌خت و عه‌رشه‌ی كه ه‌‌ز درووستی ده‌کات. هه‌روه‌ك له‌ د‌‌ی س‌یه‌می ئه‌م ك‌‌پله‌یه‌دا د‌‌ی س‌‌م ته‌واو نه‌بووه‌و ته‌واو‌که‌ره‌که‌ی ها‌تووه‌ته د‌‌ی چوراه‌م به‌ ب‌ ئه‌وه‌ی خا‌ یان فاریزه له‌ ك‌‌تایی د‌‌ی س‌یه‌مدا دانرا‌ب‌ت، ئه‌مه‌ش یه‌ك‌که له‌ خاس‌ته‌کانی شیعی کلاسیك كه پ‌‌ی ده‌گو‌تر‌ت ته‌وریه به‌‌ام له‌م ده‌قه‌شدا وه‌كو ده‌ق‌کی مان‌سی ده‌بین‌ت (ئه‌گه‌ر خیل‌قه‌ت نه‌سیبی عوم‌ری ت‌‌ی مه‌حکومی...) (نه‌کردایه،...) وشه‌ی نه‌کرادیه‌ چووه‌ته سه‌ره‌تای د‌‌ی دواتر كه له‌‌‌استیدا به‌ش‌که له‌م د‌‌‌ه‌و ب‌ وشه‌ی " نه‌کرادیه‌" مانای د‌‌‌ه‌که كه رسته‌یه‌کی مه‌رجیه ته‌واو نا‌ب‌ت. شاعیر ده‌‌ت:

نه‌ حه‌رفی مه‌کته‌ب‌کت خو‌‌ند ، نه‌ ئوستاد‌‌ پ‌ه‌لی گرتی ،
سیرف به‌رزیی زه‌کا ئه‌م سنعه‌ته‌ی ف‌‌ر کرد به‌ شمشا‌ت ،
هه‌موو وه‌زن‌‌کی گ‌‌رانی ، له‌ توولانی هه‌تا کورتی ،
به‌ سه‌رپه‌نجه‌ی هونه‌ر کردت به‌ دیلی ک‌‌ش‌ش‌زات !..

قسه کهری ده قه که له م ک پله یه دا که باسی دهرو ش عه بدو ا ده کات،
 نا استهوخ له وه ده دو ت ئا یا دا ه ننان له پهروه رده کردنه وه سه رچاوه
 ده گر ت یان سه رچاوه که ی زیره کی و به هره یه ؟ یان هه ردوو کیانه
 پ که وه ؟ ئه و باسی دهرو ش عه بدو ا ده کات به وه ی که که سه کی
 نه خو نده واره و ته نانه ت ر نوما ییکه رو ر نیشاند ر کیشی نه بووه ب
 ف ربوونی شمشا و ناسین و زانینی ئاوازه ج راو ج ره کانی م سقاو
 گ رانی، به کو ئه و هه موو شت ک له زیره کی خ یه وه ف ربووه، به م
 هاوکات باسی ک شش ده کات. ئه مه ش ئه وه ئاشکرا ده کات که ته نیا
 زیره کی یان به هره بهس نیه ب ئه وه ی که سه ک له بوار کدا بتوان ت
 دا ه ننان بکات، به کو پایه یه کی تریش هه یه که ئه ویش ک شش کردنی
 به رده وامه. دیاره ک شش کردنی به رده وامیش ج ر ک له خ شه ویستی و
 عیشقی ده و ت. ئه مه ش ئه وه ده گه یه ن ت که دهرو ش عه بدو ا سه رباری
 ئه و توانا به رزه ی هه یبووه دیسان عه شق کی قول و به ه زی ب
 شمشا ه که یی و ب جو ا ندنی په نجه کانی و ب شاره زا بوون له و بواره دا
 هه بووه.

ل ره وه ئه وه ی له ده قه که دا نا استهوخ ئاماژه ی ب ده کر ت ف ربوونه
 له دوو ئاستدا، ف ربوونی پیشه ییانه، که ئه مه یان پ ویستی به
 خو نندن و به بهرنامه و پر گرامی ک خراو و دانراو و مام ستا هه یه،
 هه رچن ئه م چه مکه له ک ی ک شنبیریدا باس ده کر ت که له سه ره تاوه
 ده ست پ ده کات تا سه ره ئه نجام به گه یشتنی به پله ی پیشه وهر یان
 ئه کادیمی له و بواره دا ک تایی د ت. ئاستی دووه م خولیاو ئاره زووه
 که ئه مه یان له ده ره وه ی خو نندن و ف رکردنه له قوتا بخانه ی
 تایبه تداو پشت به ل ها تووی و حه زوو ئاره زوو ده به ست ت و ز ربه ی
 کات ئه و هه نگاوانه ی حه زو ئاره زو و خولیا ده یجو ن ن ب هه ر
 بوار کی ف ربوون فراوانترو کراوه ترو سه ره ئه نجامیش ر ح کی
 زیندووتری ت دایه. به م له رووی استیه وه ئه گه ر هه ردوو ئاسته که
 پ که وه ک بینه وه، واته خولیاو ئاره زوو له گه ره خساندنی بواری
 ف ربوونی پیشه ییانه، ئه و ا بنه مایه کی پتهوتر ب دا ه ننان د ته
 ئاراوه. خولیاو ئاره زوو وه کو ماده ی خاوی درووستکردنی شت ک
 ده م ننه وه، ئه گه ر به زانیاری و بنه مای تیاری ترو به ه زو
 ده و له مه ند نه کر ن. ل ره دا ده قه که و ننه ی دا ه ننه ر کی خاوه ن
 خولیا مان ب بهرجهسته ده کات که شاره زاییه کی ته واوی په یدا کردووه
 له و بواره دا که پ وه ی خه ریکبووه و شه ی " ک شش" یش ئه وه مان ب
 ئاشکرا ده کات که استه ئه م که سه ته له ک گای خویندنه وه
 نه ها تووه ته ئه و بواره وه و خولیاو ئاره زوو پا ننه ری بووه و زیره کی و
 به هره ش ر نیشاندهری بووه، به م ک شش گه یان دوویه تیه ئاستی زانینی
 ز رشت له و بواره دا که وه کو قسه کهری ده قه که باسی ده کات

شاره زابوونی بـ و نه یه له جـ ره کانی گـ رانی و مـ سقادا، که دیاره
ئه وهش په یوه ست بهو پاشخان و ژینگه و پانتاییه جوگرافیه باس دـ کرـت
که ئه وی تـدا ده ژی و ده قه که ی تـدا بهرهم ها تووه.

به مانایه کی تر ئه و بهرهمهـ نانه هونه ری و که لتووریه کی زیاتر
بهرهمی خولیا و ئاره زووه له چوارچـوه ی بنه ماو تیـریه کانی ئه و
بواره دا ځـکنه خراوه، زیاتر وه کو بهرهمی ناوځـیی ده مـنـته وه و
ئه وهش له رووی دهره وه دا وهـکـ هـگـز یان ماده ی خاوی ئه و بواره سه یر
ده کرـت و به ئاسانی نا بـته خاوه نی شوناسـکی گشتی. لـ دـی یه که می
ئم کـپـله یهدا جـرـکـ له هاو ته ری بوون هیه له نـوان (نه حرفی
مه کته بـکت خوـند) و (نه ئوستاد پـه لی گرتی). که هـردو و
دهربـینه که له رووی بنیادی زمانیه وه دوو رسته ی راگه یان دن و
هـردو وکیان به وشه ی نه رـی (نه) ده ست پـده کهن. له رووی بیر ه وه
ته ری بن، له یه که میاندا که سی دوـندراو که دهر وـشه، هیچی
نه خوـندووه که مه به ست ئه وه یه ئه و ئاوازو به ستانه ی ده یژه نـت له
خوـندنگایه ک فـر نه کراوه. له دووه میاندا نه مامـستای هـبووه و نه
که سـک پشـتگیری کردووه و شتـکی فـر کرد بـت. که واته هـردو و
دهربـینه که له رووی بیرـکه وه سه رباری ئه وه ی لـکـده چن یان
هاوشـوهن، دیسان هاو ته ری بن له وه دا که فـر بوونی ئه م که سـته ته نیا
به خـسکی و به کـششی خـی بووه.

هـروهـا له دـی دووه می ئه م کـپـله یهدا (صیرف به رزی زه کا ئه م
سنعه ته ی فـر کرد به شمشاـت) خواستن هیه. زه کا خاسـتی مرـق و
هـند له زینده وه رانه، بهـام لـره دا رـی مامـستا ده بینـت واته
زه کا لـچووه و مامـستا (مرـق) له وچووه که له ده قه که دا نه ها تووه،
بواری لـکچوون فـر کردنه. واته لـره دا خاسـتـک ده چوـنـرـت به
فـر کار یان به مامـستا. ئه م خاسـته ش له به رزترین ئاستی
خاوـنیدایه و مه به ست له ئاستی به رزی زیره کی دهر وـش عه بدوـایه، که
هر ئه و زیره کیه یه که بـ ئه وه ی حرفی مه کته بـک بخوـنـت و بـ
ئه وه ی که سـک ده ستی بگرـت گه یان دوویـتی ئه و ئاسته ی فـر بوون و
دا هـنان. دیسان له فـر کردندا دوو ئاست هیه، فـر کار و فـرخواز.
زه کا له پـکـی فـر کار دایه و شمشاـک له پـکـی فـرخواز دایه. ئه مه ش
بریتیه له خواستن. زه کا لـچووه و فـر کار له وچووه، هـروهـا شمشاـک
لـچووه و فـرخواز له وچووه، بواری لـکچوون فـر بوون یان فـر کردنی
گـرانی و به سته یان مـسـقایه. ئه مانه ش به گشتی کار ده کهن بـ زیاتر
ده رختنی ئه و استیه ی که دهر وـش چـن له سر بنه مای توانا و زیره کی
خـی فـری ژه نینی شمشاـک بووه.

دوای ئه وه ی که قسه که ری ده قه که باسی شاره زایی و لـها تووی دهر وـش
ده کات له ژه نینی شمشاـک و له زانینی هـموو جـرـکی گـرانی، داوا له

دهروښ ده کات میزاجی شواوی کورده واری بڼه کڅا ته وه:

نه وه ندهم بیست له مښقا خرښی رځی بڼه گانه

میزاجی کورده واریم تڼکچوه ، دهروښ عه بدوڼا ،

ده خیلتم بم ده سا به و لاوک و ئای ئای و حهیرانه

شه پڼلی زهوقی میلی پڼ دهروونی مات و چڼم که !

له بیتنه څن گه له زیاتر به رځم ئاشنای، وه

ده ، ئهی دهروښ ، سکا له یه که له گه رځی کڼم که !..

قسه کهری شیعره که ههر ئه وه نیه وه سفی تواناو له ها تووی و په نجهی

ره نگیڼی دهروښ بکات و هڅه ش له و بارودځه کڼمه لایه تی و

که لتووریه بگرځت که له لایه که رځ له هونه ر ناگرځت و له لایه کی تریش

هیچ پڼ گه یه که به دا هڅه رانی وه کو دهروښ رهوا نابینځت، به کو له

پشتی باسکردنی ئم بارودځه وه ئامانج کی تایبه تی قسه کهریش ئاشکرا

ده بڼت، ئه ویش ئاشنا کړنه وهی رځی نامی خڼی تی و کو قسه کهری

ده قه که کڼ گڼ ران خڼی تی به ره سه نایه تی کورده واری. ئښستا

واپڼ ده چڼت که قسه کهر زڼ رځ له گڼ رانی و مښقای بڼه گانه ی گو

له بوو بڼت و ئه وه ش بوو بڼته هی شواوندنی میزاجی کورده واری ئم و

گه یان دبڼتیه بارځ که له لایه که هست به نامی بکات و له لایه کی

تریشه وه هیچ چڼ څڼ له و به ره همانه وه رنه گرځت که په یوه نډیان به

رځح و بوونی ئه مه وه نیه. ئم باره ش وای له ده کات به چڼ رځ په نا بڼ

دهروښ عه بدوڼا ببات بڼ ئه وهی لم باری نام بوونه رزگاری بکات و

میزاجی تڼکچووی کورده واری بگڼ ته وه بڼ باری ئاسایی خڼی.

ئمی قسه کهر هست ده کات دهروونی مات و چڼه و ئه وه ش هڅه کاری

نیگه رانی و هست به نام یی کړدن تی. هڅه کاری ئم باره ش په رتبوون و

جیا بوونه وه یه تی له و هگزه توخمانه ی که خڼ راکی هست و گیان و

بوونی ئه ون. بڼ گومان ئه و هگزه توخم و هڅه کارانه ش به ش ځن له و

پاشخان و زه مینه یه که ئمی تڼدا په روه رده بووه و ئم له گه یان

ژیاوه و گه وره بووه و بوونه ته به ش ځ له بوونی ئم. گڼ رانی و

مښقاو کڼی هگزه کوردیه کان شوڼ و کاریگه ریان له بوونی

ئمداهیه. به نام ئښستا له نڼ بوون یان له نادیاری ئه ماندها،

ئهی قسه کهر باسی ئه وه ده کات ئه وه ندهی بیستووه له مښقاو خرښی

بڼه گانه بیزار بوو و چونک کاریگه ری نه رڼیان له سره هست و خه یا یی

کورد بوونی درووست کړدووه، به چڼ رځ واده رده که وځت که پانتایی بیستن

و چڼ ژوه رگرتنی کوردانه ی شوا بڼت. ئښستا ئه و به دوی چاره سهری

ئو باره دا ده گه ځت که پڼیوایه بارځ کی ئاساییه. بڼه په نا بڼ

دهروښ عه بدوڼا ده بات و تکای له ده کات که له و باره ناچڼ ره رزگاری

بکات. ئښستا ئمی قسه کهری ده قه که که له رووی ئاماده بوونه وه

تاکه که سی ئاماده ی ناو جوگرافیا ی ده قه که یه له ځای ده ربڼینی (

دهخيلت بم) داواکاری بهرزدهکاتهوه، يان دهخاته روو. لـرهشوه
 قسهکهر که پـشتر رـی گـه رهوهو وهسفکهری دهبینی، ئـستا دهچـته
 پـگهی داواکارهوهو ئهوی دهروـشیش که تهنیا له گـه انـهوهو
 وهسفکردنهکانی قسهکهردا ئامادهبوونی ههبوو، ئـستا له پـگهی که
 بهرزتردا دهردهکهوـت. ئهوهی ئهو پـگهی به دهروـش داوه
 هونهرهکهیهتی. دیاره ئاشکرایه داهـنان و شارهزایی و مهعریفه له
 ههر بوارـکدا سهرباری خراپی پاشخانی کـمهـایهتی ئـو کـمهـگهیـی
 تیايدا بـرهـمدـن، بهـام هـشتا دهـبنـهـما بـه دهستهـنـانی
 جـرـك له دهسهـات. ئـستا ئهوی دهروـش داوای لـدهـكرـت که شـتـك
 بهخـشـت به تايبهتی بـه كهـسـك يان رووبهـرـك که پـويستيان بهو
 بهخشینهی ئهوه ههیه. ئهوه ئاشکرایه بـه خـی چهـمکی بهخـشـين جـرـك له
 دهسهـات لهـخـيدا هـدهـگـرت بهرامبهـر بهوهی پـويستی به وهـرگـرتنی
 بهخشینهکهیه، ئیتر گـرنگ نیه جـری بهخشینهکه چیهو چـنه.

ئەمى قسەكەرى دەقەكە بەھى بىستنى مەسقى بىگەنەو كە نامە بە
رەحى ئەم، مىزاجى كوردەوارى تەكچووە دەزانەت پەوىستى بەو بە
رەحى نامە و مىزاجى تەكچووى كوردەوارى ئاشتەبەرەنەو
بەگەنەرەنەو بە باری ئاسایى خەيان. ئەو بە بىستن و ئاشنا
بوونەو دەبەت بەو بە دەبەتە خەراكى رەح و هەمنى و هەورى بە
دەبەتە، ئەو بە بىستنى ئاوازى رەسەنى كوردەوارى كە قسەكە
رايدەگەنەت و داوا لە دەروەش دەكەت بە لاو و ئای ئای و حەيران
كە ئاوازى رەسەنى كوردەن و ئەو وەكو شەپەلى زەوقى مىللى ناویان
دەبەت، دەروونى مات و چەپەلى پەكەت. لەرەو دەردەكەت كە
سەربارى بىستنى مەسقى پە لە جەش و خەشى بەگەنە، بەنام رەح و
دەروونى ئەو چەپە. ئەمەش ئەو دەگەنەت كە سەربارى ئەو مەسقى
زمانەكى گەردوونە، بەنام هەشتا تەبەتمەندى ناوچەى و نەتەو بە
هەيە، واتە سەربارى ئەو گەشتەبوونە زمانى تەبەتى خەپى هەيە كە
رەح و دەروونى مەش هەريەكە لەگەنە زمانى رەحى مەسقى خەيدا
باشتەر تەدەگەت و مەمە دەكەت و رەحى پە پاراوەنەت.

قسە کەر سەرباری ئەوێ لە پـڤـگـەـی داواکاریەووە دەخوازێت دەروێش رـحـی
تینووی بە ئاوازی کوردی پاراو بکات، واتە بەو ئاوازانە ی که
ئاشنان بە رـحـی ئـمـ. هەروە ک بە جـڤـر کیش پـڤـداگری لـسـر پـڤـداویستی
رـحـی خـی بە ئاوازو بەستەکانی دەروێش نشان دەدات، که لە پـڤـش
گەورەترین داھـنـەـرانی مـسـیقای جیھانیەووە پەییوەست بە رـحـی خـی و
ئاشنا بوونی ئەو ئاوازانە بەرـحـی خـی دایدە نـتـ. ئاوازه کانی دەروێش
زیاتر لە ئاوازه کانی بیتھـڤـن ئاشنان بە رـحـی قسە کەری دەقە کە، که
گـڤـران خـیە تی، لە استیدا لەسەر زمانی قسە کەری دەقە کەووە
دەردە کەوـتـ که گـڤـران هەر ئەووە نەبوووە که داھـنـەـر کی نموونە ی

بواری شیعر بووه، به ڪو به ئاگایه کی هوشیاری بواره کانی تری هونهرو
 ڏڻبیری گشتیش بووه. ٺهوءَ ڪ له زه مینه یه کی دواکه وتووی ڪ مه ڳه ی
 کورد ڏواری س دهیه ی دووه می سده ی بیستدا باسی ٺهوه دهکات که
 ئاوازو م سقای کوردی له بیتھ ڦڻ ئاشناترن به ر ڄی. مانای وایه
 ٺه و ڳو ڳر ڳکی باش و شاره زایه کی باشی ئاوازه کانی بیتھ ڦڻ بووه،
 ب یه ٺه و ڄ ره به راورده دهکات و سهر ٺه نجامیش له بهر ٺهوه ی ر ڄی ٺه و
 په یوهسته به زه مینه و م ٺو و که لتووری ڄ یه وه، ب یه به رهه می
 زه مینه که ی ڄ ی زیاتر ر ڄی په ش ڄوی ه ڄور دهکات وه و ناخی تینووی
 ئاوده دات و پاراوی دهکات. قسه که ر داوا له دهرو ڄ ش دهکات به ئاوازه
 کوردیه ره سه نه کانی ر ڄی ڪ ڄی ٺه م ه ڄور بکا ته وه. ب ڳومان ئاشکرایه
 که م سقا ڄ راکی ر ڄه و قسه که ری شیعره که ش که میزاجی کورده واری
 ت ڪچووه و بیستنی ئاوازی ب ڳانه ر ڄی نام ڪردووه، ته نیا به ئاوازی
 ره سه نی کوردی میزاجی کورده واری د ٺه وه بارود ڄی ئاسایی ڄ یی و
 ر ڄی ڪ ڄی ه ڄور ده ب ٺه وه.

شاعیر له سهر زمانی قسه که ری ده قه که وه دو و ڄ نه ی دیار به رجهسته
 دهکات. یه که میان و ڄ نه ی داه ڄ نه ر ڳ که له واقعی ڄ کی دواکه وتوودا که
 ٺه و داه ڄ نه ره به ڄ ڄ سکی و له سهر بنه مای زیره کی و به هره ی تایبه تی
 وه کو خاوه ن خولیا یه ڪ گه یشتووه ته ئاستی داه ڄ نان. به ڄ ام دیاره له و
 واقعی نا ڄ ره دا ڳرنگیه کی ٺه و ت ڄ نه به ڄ ی و نه به هونهرو
 ٺه ده به که ی نادر ڄ ت. دووه میان و ڄ نه ی که س ڳ که له ناو ٺه و واقعی
 دواکه وتووه دا که دیاره ٺه و واقعی ده قه که ل ڄی ده دو ڄ ت واقعی
 کورده واریه، که کاریگه ری که لتووری ب ڳانه که ل ڄ ره دا باسی م سقا و
 ڳ رانی ده ڪر ڄ ت میزاجی میلی کورده واری ٺه و قسه که ری ده قه که ی
 ت ڪداوه و سهر ٺه نجام داوا له و داه ڄ نه ره ی ناو واقعی که ی ڄ ی دهکات
 به و ئاوازه ره سه نه ی که ئاشنان به ر ڄی ٺه و، میزاجی ش ڄ وای
 کورده واری ٺه و ب ڳ ڄ ڄ ڄ ته وه باری ئاسایی ڄ ی و ر ڄی ڪ ڄ ل و په ش ڄوی
 ٺه و ه ڄور بکا ته وه.

له م ده قه دا سهر باری ٺه وه ی کا ت ڄ باسی تایبه تمه ندبوون ده ڪر ڄ ت، ده ش
 به ئا ڄ استه ی دهره وه ی ده قه که ڄ ر ڳ که له گشتی ڪردن یان به باب ته تیکردن
 له ئاستی نه گو تراودا هه ست پ ڄ بکر ڄ ت، به تایبه تی له ڪ مه ڳه ی
 دواکه وتوودا به هاو پ ڳه ی داه ڄ نه ره هر ڄ ره داه ڄ نه ر ڳ ب ڄ ت ره نگه
 وه کو ٺه وه نه ب ڄ ت که پ ڄ ویسته و هه مان ش ڄ وه ی ٺه و و ڄ نه ته ڄ خ و
 ش ڄ وای مانگه که له چهوز ڄ کی لیخندا ده بینر ڄ ت. به ڄ ام دیسان
 داه ڄ نه ره به راورد به ڪ ی ڪ مه ڳه ی بار ڄ کی ده گمن و تایبه تیه. له
 پشتی ٺه م ب ڄ چوونه شه وه ٺه م ده قه وه کو هر ده ق ڄ کی شیعر ی ڄ مانسی
 پ ڄ که ی خود یان زات وه کو تاکه که س زیاتر بهرز دهکات وه و دهری
 ده خات. که ل ڄ ره دا ڪ ی پ ڄ کهاته ی زمانی و هونهری ده قه که پ ڄ که وه

کارده کهن بـ دهرخستنی که سـتی تایبه تی دهر وـش عه بدوـا له ئاستـکی بهرزو ده گمه ندا، که دهرخستنی که سـتی داهـنـرکه، له پاـ ئه وه دا پاسی فکردنی رـی کـمه گهو جه ماوهره له روانگی بایه خنه دانیان بهو تاکه ده گمه نهو به بهر هه مه کانی. بـگومان له پشتی بهرزکردنه وهی خودو پـگهی که سی دهر وـش عه بدوـاوه، دهـش ئاماـنجـکی تر راوه ستا بـت و ئهـرک، یان مه بهستی سه ره کی ده قه که ئه وه بـت، که ئه ویش له وه دا بهر جهسته ده بـت، که دهر وـش عه بدوـا ته نیا بریتی بـت له ده مامکـک، که گـران به کاری هـنا بـت و له بنهـتدا گـران له پشتی وـنه ی بهر جهسته کراوی دهر وـش عه بدوـاوه باسی خـی بکات. ته نانه ت سه رباری ئه وه ی که که سـک به ناوی دهر وـش عه بدوـاوه هه بووه و له هه وراماندا ژیاوه و شمشاـ ژهن بووه، دهـش مه بهست له و دهر وـش عه بدوـایه، عه بدوـا گـرانی شاعیر بـت، که وه کو یه که مین داهـنـه ری قـناغه کی خـی و یه کـک له داهـنـه ره هه ره پایه بهرزه کانی مـژووی شیعی کوردی، کـمه گهی دواکه و تووی کوردی نه ئه و پـگهی یه پـداوه که شایانی بووه، نه له سهروه ختی خـیشیدا بایه خـکی ئه وتـ به داهـنـه نه کی دراوه، بهـکو ئازاری رـحیشی دراوه و ماندو کراوه.

ئەوئەي گۆران بۆ دەروەش عەبدوڵاي بەرجەستە دەکات، کە لە ناو
میللەتی نەزان و دواکەوتوودا رۆز لە داھێنانەکی ناگیرێت، دێشێت
مەبەستی گۆران خێ بێت و باسی ئێش و ژانە تاییبەتییەکانی خێ بکات
وێکو بابەتێکی زاتی و دەقەکە دەربەئەبەستکردنی گۆران بێت
بەرامبەر بەو کەمەبەگەییە کە ناتوانێت و لەو تەنھاگات کە ئەم چ
گەوھەرێکی پێشکەش بەو کردوو، کەچی ئەو بەچاوی سووکەو سەیری
دەکات و هیچ بابەتێکی پێنادات. کەواتە دەتوانین بۆ سەرباری
ئەوئەي کە دەقەکە زیاتر لە بیرکەبەگە دەورۆژێت و دەیدوێت
پەيوەست بە هونەر و داھێنان و رۆژی هونەر لەسەر گوێگر و بینەر
چێنێتی چۆنرەگرێت و ئاستی وەبەمدا ئەوئەي وەرگر، بەبەلام کە
بیرکەکان بە ھێوێک پێکەو بەستراون و سەرئەنجام گوزارشت کردن
لە خودی ئەم تاکەکەسە، کە لەدەدا قسەکەر یان ئاشکراتر بۆئەبەست
شاعیر خێتە وێکو داھێنێت.

ئەم دەقە سەربارى خستنه ۋوۋى بابەتى داھ ۋان و کاریگەرى داھ ۋانانى ناوڭ و بېگانه يان پەيوەندى ئۋمەو ئەوان لە روۋى داھ ۋانەو، دەرەكەو ۋەت كە بايەخى گشتى دەقەكە لە روۋى ناوەر ۋەك يان پرسیارو جیھانبینیەو بە بايەخدانە بە ناوەر ۋەكى عاتیفی و وێژدانى. ف ۋرمى دەقەكە زیاتر لە خزمەتى ئەم ناوەر ۋەكەدايەو تەنانت وشەكانیش خزمەتى ئەم ناوەر ۋەكە عاتیفیە دەكەن و ھەند ۋەجەر سەربارى بوونى وشەى كوردی پاراو وشەى عەرەبى بەكارھ ۋەراو ەكە زیاتر خزمەت بەو ناوەر ۋەكە عاتیفیە دەكات وەكو (حوزن، عومر، حەسەت، قەوم، بەسیت،

عهكس، قه مەر، روفاه، تاج، حورمهت، ئوستاد، سىحر، نه غمه، مه عيشهت، لوقمه، زه كا، خيلقهت، مه حكوم، حرف، صيرف، رَح، ميزاج، زه وق،).
ئەمە بـجگه له وهى كه زمان به گشتى بـ بهرجهسته كردنى ئه و ناوهـرـكـه عاتيفيه كار ده كات كه بوون و پـگهـى خود- زات- زياتر پته و ده كات و ده ريده خات.

هەرچه نده ده قه كه به پـچه وانهى زـرينهى ده قه كانى گـرانه وه كه كيمياگه رى وـنـيان تـداكراوه، ئەم ده قه له رووى وـنـهى شيعريه وه به و جـره ده وـمهـند نيه، بهـام ئه و وـنانـهى هـن ئهركى گوزاشتكردن و ده ربـين له خود يان زات يارى ده كهن. به مانايه كى تر ده توانين بـين جيهانـبينى ئەم ده قه شيعريه (دهروـش عه بدوـا) هـهـوـستى گـرانى شاعيره سه بارهت به روانين و هـهـوـستى كـمهـگهـيه كى دوا كه وتوو پـهراوـزى مـژوو بـ داهـنـرـكـه كه زـر له پـشـقـناغى مـژووى كـمهـگـا كه يه وه يه. كـى ده ربـين و پرس و جيهانـبينى ده قه كه له ودا كـده بـته وه كـ ناـهـزايى ده ربـينى زاتـكى داهـنـره بـ ئه و پـگهـو به هـايه كـمهـگـا به خـى و به داهـنـانه كـه يى ده دات كه ئەمهـش له ئاستـكى به رزى به رهـمهـهـنـانى شيعريه تدا به هـهـموو هـگـهـزو پايه كانيه وه بهرجهسته كراوه. كـى هـگـهـزه كانى بنيادناى ده قه كه له ناوـنـشان و پـكهـاتهـى زمانى له وشه و رسته و وـنـهى شيعرى و ده لالت و لـكـچوون و دووانهى دژو هاوتا و ئيقاعى دهروه وه له كـش و به حر و سه روا و ئيقاعى ناوه وه له دووباره بوونه وه و ده نگ و وشه و به رزبوونه وه و نزمبوونه وه ئيقاع و بنيادى رسته و پـكهـوه گونـجـاندنى وشه و وـنـه و ده لالت. هـهـموويان پـكهـوه كـرده كهن بـ به رهـمهـهـنـانى شيعريه تى ده قه كه و بنيادنانى گوتارى شيعرى ئەم ده قه و له وـشه وه ده رخستنى ديدو تـوانـينى شاعير و هـهـوـست و هـهـستكردنى به رامـبهـر به بابـه تى سهـره كى ده قه كه، كه لـرهـدا روانينى داهـنـرـكه بـ خـى كه له پشتى ده مامـكهـوه باسى خـى ده كات و له پـگهـو نرخـپـدانى خـى وه كو داهـنـرـكـه ده دوت له و روانگه يه وه كه چـن له كـمهـگـهـيه كى دوا كه وتوودا سهـيرى ده كـرت.

ئيقاع يه كـكه له و پاينهى كه له بنيادى هـهـر ده قـكى شيعريدا رـيـديار ده بينـت له به رهـمهـهـنـانى گوتارى ئـسهـتيكى ده ق و به رهـمهـهـنـانى جيهانـبينى ده قدا. پـشـتر له بارهـى ئيقاعى دهروهـيى ده قه كه وه دواين واته بنيادى گشتى ده قه كه و كـش و سه رواو... تاد. ئـستا سه رنج له ئيقاعى ناوه وهـى ده قه كه ده دهـين، ئيقاعى ناوه وه پـكدـت له دووباره بوونه وهـى ده نـگى و وشـهـيى يان بـژهـيى و هاوسه نـگى و تهـريـبوون - پارارـل- و گونـجان. كه ئەمانه هـهـموو پـكهـوه كار ده كهن بـ جوانكردنى ده ق و بـ به رزكرده وهـى ئاستى جوانناسى ده ق، واته به شدارى ده كهن له به رهـمهـهـنـانى گوتارى ئـسهـتيكى ده قدا، ئەمه

بـجگه له‌وهی که کارده‌که‌ن وه‌کو دال بـ هه‌گرتنی مه‌دلولی جـراو
جـرو بـ به‌ره‌مه‌نانی جیها‌نبینی ده‌ق.

لـره‌دا دـینه سه‌رباس‌کردنی دووباره‌بوونه‌وهی هه‌مان ده‌نگ له سه‌ره‌تای
و‌شه‌دا که ئه‌ویش ده‌بـت به دوو جـره‌وه یه‌که‌میان دووباره‌بوونه‌وهی
ده‌نگی نه‌بزوـنه که پـی ده‌وترـت ئه‌لیتره‌یشن یان کـنسـانـس.
دوو‌ه‌میان بریتیه له دووباره‌بوونه‌وهی ده‌نگی بزوـن له سه‌ره‌تای
و‌شه‌کانی هه‌مان دـا که پـی ده‌وترـت ئه‌سـانـس. دووباره‌بوونه‌وهی
ده‌نگ به شـوه‌یه‌کی بنه‌تی کاریگه‌ری ده‌نگی هه‌یه که هه‌ندـجار خـشی
به‌خشه یان بـ مه‌به‌ستـکی تایبه‌تی به‌رز ده‌بـته‌وه، هه‌روه‌ها کارده‌کات
بـ زیاتر پـکه‌وه‌به‌ستنی و‌شه‌کان و بـ به‌هـزکردنی بنیادی ده‌ق و بـ
به‌رزکردنه‌وهی ئاستی زمان و به‌ره‌و به ره‌سمیکردنی که ئه‌وه‌ش واده‌کات
زمانه‌که زـر له جوـه‌دا بـت که ده‌شـ ئه‌وه‌ش شتـکی دـگیر بـت یا به
پـچه‌وانه‌وه. هه‌موو ئه‌مانه‌ش کارده‌که‌ن بـ جوانکردنی ده‌قه‌که‌و بـ به
زیندوو‌یی هـشتنه‌وهی ئه‌و بیرـکه یان ماناو ده‌لاله‌ته‌ی که له پشتی
ئهم دووباره‌کردنا‌نه‌وه وه‌ستاوه.

دووباره‌بوونه‌وهی ده‌نگی له کـپله‌ی یه‌که‌مدا باس ده‌که‌ین. ده‌نگی (ش)
که ده‌نگـکی نه‌بزوـنه، شه‌ش جار دووباره بووه‌ته‌وه له و‌شه‌کانی
(شـوه، شمشاـ، زه‌حه‌تکـش، سه‌ره‌تکـش، ئاشیان) بـگومان
چه‌ندباره‌بوونه‌وهی ئهم ده‌نگه له رووی مـسیقاوه بایه‌خـکی گـرنگی
ده‌بـت و هارمـنیا یه‌که ده‌به‌خشـت به بنیادی زمانی ده‌قه‌که، هه‌روه‌ک
ئهم ده‌نگه له و‌شه‌ی ده‌روـش دا که ناو‌نیشانی ده‌قه‌که‌یه هه‌یه‌و
واده‌بینرـت ده‌نگی (ش) له ناو‌نیشانه‌که‌وه به‌سه‌ر پانتایی ده‌قه‌که‌دا
دابـه‌ش بووه‌و ئه‌مه‌ش ئه‌و ده‌لاله‌ته هه‌ده‌گرـت که به‌شـکه له بوونی ئه‌و
که‌سـته‌ی که ده‌قه‌که لـی ده‌دوـت و چووه‌ته ناو پـکه‌هاته‌ی و‌شه‌کانه‌وه‌و
خاـی هاوبه‌شیش له نـوان ده‌روـش و شمشاـدا دیسان هه‌مان ده‌نگی (ش)
که په‌یوه‌ندی‌ه‌کی عه‌شق ئاسا له نـوان ده‌روـش و شمشاـه‌که‌یدا هه‌یه.
هه‌روه‌ک دووباره‌بوونه‌وهی ده‌نگی نه‌بزوـنی (ش) له سه‌ره‌تای هه‌ردوو
و‌شه‌ی (شـوه، شمشاـ) دا بریتیه له کـنسـانـس یان ئه‌لیتره‌یشن.

هه‌روه‌ها له کـپله‌ی یه‌که‌مدا ده‌نگی (ب) نـجار هاتوو که ئه‌مه‌ش چه‌ند
باره‌کردنه‌وهی ده‌نگیه. له دـی دووه‌م و چواره‌میشدا ده‌نگی (ب)
له سه‌ره‌تای و‌شه‌دا دووباره بووه‌ته‌وه واته خاسـتی ئه‌لیتره‌یشن یان
کـنسـانـسی هه‌یه واته دووباره‌بوونه‌وهی ده‌نگی نه‌بزوـن له سه‌ره‌تای
و‌شه‌دا که ئه‌ویش له دـی دووه‌مدا له و‌شه‌کانی (به‌سته، ببیه‌م، بـ)
و له دـی چواره‌مدا له و‌شه‌کانی (به‌خت، بلبل، بـ). ئه‌وه‌ی جـگای
سه‌رنجه لهم ده‌قه‌دا دووباره‌بوونه‌وهی و‌شه یان بـژه که هه‌گـری ئه‌رکی
جه‌ختکردنه‌وه‌و دـنیا ییکردنه‌وه بـت بوونی نیه. به‌ام هاوسه‌نگی وه‌کو
پایه‌یه‌کی ئیقا‌عی ناوه‌وه‌یی ده‌قه‌که به‌رچاو ده‌که‌وت، بـ نموونه له

کډ پلهی په که مډا دوا وشه د ډډی په کم و سږیم جړک له هاوسه نگی هه یه له نډوانیاندا (دهروښ، حسره تګښ) که له استیدا ئمه جړک که له هاوتهریبی. ئم دوو وشه یه له رووی مډسقاوه هاوسه نگیان تهریبین ئه گهرچی له رووی ژماره ی بډگه وه جیاوازن. ههروه ها له رووی دهلالیه وه هاوسه نگیه کی ته و او له نډوانیاندا هه یه. وشه ی دهروښ وه کو پښتريش گوتمان به مانای شو ښکته وتوو، ساده، بډلانه و دښر دت بډ شځ به بډ ئه وه ی چاوه ډوانی پاداشتی شځه کی بډت. حسره تګښ به مانای که سډکی ژیان سهخت و ماندو و دښکاو و ژیان پډ له کډشه دت که که س به فریای ناکه و ت و ته نیا له ډډگای ئاخ و حسره ت هه کډشانه وه ده توان ت باری گرانی ناخی سووک بکات. هه رچن دهروښ له ته قسی دهروښیدا دنیای بیر ده چډته وه ده گاته حله تی بډ ئاگای، حډسر ټکښیش لډ ئازاردا هډموو شتډکی لډ بیردډچډت وډ. ئم دوو که سه دهروښ و حسره تګښ له رووی دهروونیه وه هاوتهریبین، ئمه ش له ئاستډکی قو ټتردا ده بډته هاوسه نگیان هاوتهریبی له رووی بوون و گه وه هرو ماناوه. ئمه بډجگه له وه ی که حسره تګښ هاوواتا یه بډ دهروښ له کات ټکدا که که سډتی دهروښ به مانای بډلانه و پاشکډو شو ښکته وتوو ئه وی شځ یان شو ښکته وتوو پارویه ک نان دت، خاص تی حسره تګښی هه یه و به و پډیه حسره ت ده بډته سیفه تی دهروښ و لډره شه وه جړک له په یوه ندی هاوسه نگیوون یان هاوتهریبی له نډوانیاندا هه یه.

ههروه ها له کډ پلهی دووه مډا هاوسه نگی له نډوان وشه کانی (سنعه تکار، هوشیار) دا هه یه که دیسان هاوتهریبی نشان ددهن. ئم دوو وشه یه ش له رووی مډسقاوه هاوسه نگیان تهریبین. له رووی دهلالیشه وه هاوسه نگی و تهریبی له نډوانیاندا هه یه. سنعه تکار که به مانای پیشه ییبوون یان خاوهن پیشه دت خاص تی که سډکه که شاره زاو به ئاگا بډت له بوار ټکدا. هوشیاریش خاص تی که سډکی به ئاگایه. هه میسه هوشیاری ده بډته بنه ما بډ سنعه تکاری، که واته لډره شه وه په یوه ندیه کی هاوسه نگی له نډوان ئم دوو وشه یه دا هه یه که په یوه ندی هاوسه نگی نډوان بوویه کی ئاماده و ئه و پاشخانه ده و ډمه نده یه که پډویسته بډ بوونی، واته په یوه ندی نډوان سنعه تکاری و هوشیاری که په یوه ندیه کی استه وانه یه و هه تا هوشیاری بهرز بډت ئاستی سنعه تکاری پډشکه وتوو ده بډت. واته هه رچن له رووی ماناوه ئم دوو وشه یه تهریب و هه سه نګن، هاوسه نګن، ههروه ها له رووی بنیادی و مډسقا شه وه تهریب و هه سه نګن، که واته لډره دا هاوسه نگی و تهریبوونی - پارار ډډ - بنیادی و مانای - دهلالی هه یه که ئه وه ش به شداری ده کات له پډکھ ډنانی ئیقاعی ناوه وه ی ده که ده. دووباره بوونه وه ی ده نگی و وشه یی و هاوسه نگیان تهریبوون له هه ر ده قډکی شیعریدا بډ جهخت گردنه وه یه له سر مډسقاو

ئسەتيك و دهلالات و مانا و پرسيارى دهق.
(ئەم لىككەنەوھىيە پىشكەشە بە ھونەر مەند كاك ئەسەد قەرەداخى كە
ئەم شىعرەى بە جوانى بە دەنگە خەشەكى و بە ئاوازكى كوردانە
گوتوو.)

من. . شىعرى نىوزاد مدحت

و كوو دارىك بى لق و پى
لى پى ناي دارىك بى لق و پى
است و ستاوم
دوور دى و انم لى و شى پى لانى دى دى رىا
لى دوور و شى پى ل دى دى
بى ما ندووبون
شان لى شانى پى كتر دى سوون و
ھوژم دى نى بى رى و كى نار.
است و ستاوم، بى بى جو، دوور دى و انم
و كوو دارىك بى لق و پى
بى نام دى گى من و دارىك دى پى نا دى ستم
زىر لى مەژ لى ناو دى ئىم زى وى دا
و كى تان و پى لىك ئا ھاون.

است و ستاوم، دوور دى و انم
ئاسمان ھى تا چا و بى كا شىن
و كوو كوژ دى چا و زارى گى ردنى منا ىم
زى وى تەخت

تەكم و كوو ناو لى پى باوكم
بى بى دى نى لى بن پى ما ى اكشاو
شى پى ل دى و بى سى ر پى ما داد دى و
پشتا و پشت بى زى و بى ناكامى
بى رى و دى دى رىا دى واتى و
ئى و دى زان من ئا و زانى
ئىم خاكىم و جارىكى تر بى دى ئى و ناگى مە و.

ئو و دزان، من دزانم
ئو و دارکە ی پەنادەستم و
من و زوی و خەر
لە نیو دێکی شیعری ژیا ندا
هەناس بە خەحی یە کدا دێکەین.
بە، من دزانم ئو دزانەت
ئەم هەموو لە دوو کە ی دێ ئو دا
هاتین بوون.

۲۰/۱۲/۲۰۱۹

حەسەن سوورم ، خەش و یستی و سەنە نایەتی. سارا فەقە خەر

کە مانی حەسەن سوورم دێخو نیتو، هەست دێکی ووداوکی
سروشتی و جیاواز دێ بیستی. نە لاسایی و نە زەر لێخ کردنی تەدایە.
زمان/ وەک ئاوی پەوان، وەک سیوادی بێ یانیان، وەک ئاوازی پەسەن
ساف و بێ گەر و گەر. وات لەدێکا دێستی لە هەندێ گری. وە لە جار
.. جار پەویستی بە پەراوێزێک هەبێ بە ئو و شانێ ناوچەیین، وەک
(تەقێ، مەکرۆف، چەپا، قوشقی... هتد)

سەرپەڕای ئو ژمارێک وشە عەرەبی تەدایە کە بەرامبەرێان
بە کوردی هەبێ. بەبێ پەویست ناکا بە عەرەبی بنووسێن وەک (موشکیل)
، وە سایی حەللاقی، تەقەف، سادق، حەتەت هتد...

خەش و یستی / بە سروشتی خە هەندێ گری مەملانەیی. لە مانی حەسەن
سوورم دا هەستی ئەستەقینێ هەقو و لێ باوێ کە نی کورد واری،
لێ گە داب و نەرتی بارکراو بە باوێ سەپاو یان هاوردە لە
مەملانە دان.

پەوانەکانی مانی حەسەن سوورم زەربەیان ئاشقن. کە سایی تییەکی
زەردەشتیانەیان هەبێ لە حەسەن سوورم و بەس چەلێک و بێگەر
هەتاسو و ییا و موسا و هەتا عیشقی سەفیانێ سەپاواتی! زەربەیان
خاوەن زەینی پاک و گەفت و لەفتی شیرینو ئێتواری جوانن. ، بەبەم

هه‌ند جار دژ کانیان ناچار یان د ک ن ئاراستی هه‌نگاویان په‌چ وانه
به .

درک و لاینگیری حقیقت له تر پکدایه د شزانن یاخیبوون و
قوربانیدانی گره‌که . حه‌سه‌ن سوورمه له په‌ناوی هه‌موواندا ژیا و
ماندوو بوو به‌سه‌چ له‌که خه‌می دنیای قووت دایه‌وه له په‌ناوی لایه‌نگیری
راستی و له نه‌وان به‌رداشی سه‌لامه‌تی ته‌سه‌کانه و نه‌وه‌ش که
له‌د ورووبه‌ری وویده‌دا .

زارا له په‌ناوی پاراستنی شکه‌ی خه‌زاندا ته‌نیایی هه‌ده‌به‌به‌ر و دره
له‌گه‌ده‌یدا ناکا . مووسا سه‌ره‌ره‌ای نه‌وه هه‌موو حه‌ز و
ئاره‌زووانه‌ی، خه‌شه‌ویسته‌یه‌کی ته‌سته‌قینه‌شی به‌سه‌وه‌یه‌یا هه‌یه .
سه‌وه‌یه‌یا به‌هه‌مان شه‌وه به‌به‌ام له‌که‌تاییدا په‌له‌جه‌رگی خه‌یان ده‌نه‌ن
و له په‌ناوی سه‌لامه‌تی و مانه‌وه‌ی په‌که‌تردا، ده‌ست له حه‌زه‌کانیان
هه‌ده‌گرن و خه‌شه‌ویسته‌یه‌کی ره‌حه‌ی به‌نه‌به‌د به‌غه‌مگینه‌ی
ده‌یان هه‌ته‌وه !

خه‌شه‌ویسته‌ی نیشتمان و نه‌ته‌وه‌ش به‌تایبه‌ت چینه‌چه‌وساوه و به‌شخوراو ،
ئاوه‌ته‌ی ده‌روونی مووسا و زه‌ره‌یه‌ی کاراکته‌ره‌کانی دیکه‌ بووه (چی
وه‌نه‌ و سروودی شه‌شه‌وه‌بوو، هه‌ست و وانه‌نمی داگیر کردبوو . ئاخر
ده‌مان زه‌ره به‌په‌شمه‌رگه‌ خه‌ش بوو ، نه‌خه‌یمان به‌په‌شمه‌رگه‌ی پارچه‌کانی
دیکه‌ی کوردستان ده‌هات)

سه‌نه‌نا په‌ته‌/ هه‌ند ساد و جوان ته‌نگی داوه‌ته‌وه ، ئارامی به‌خوه‌نه‌ره
ده‌به‌خشه . ده‌گه‌وره‌یه‌ی، له‌خه‌ بوورده‌یه‌ی، گیانی هاوکاری، ژیا نه‌ی ساد
و خواردنی ته‌ندروست، مره‌ف ده‌به‌نه‌وه باوه‌شی سروشت و له‌جه‌نجاه‌ی
ژیا نه‌ی وه‌وه‌که‌ش وده‌مکه‌داری شار دووری ده‌خه‌نه‌وه، میهره‌بانی به‌هه‌موو
کون و که‌له‌به‌ره‌کی ژیا ندا به‌او به‌ته‌وه له‌هه‌مووی گرنگتر نه‌وه‌نه‌یه
که‌له‌ژن گیراوه ، نه‌مه‌ش ته‌گه‌کانی ده‌گه‌ته‌وه به‌سه‌رده‌می زه‌ره
ده‌ره‌ن (که‌به‌سه‌چ له‌که‌ قسان ده‌کا ، حه‌سه‌ن سوورمه هه‌موو گیانی ده‌به‌
به‌گو) نه‌م که‌لوور ته‌سته‌په‌چ وانه‌ به‌ته‌وه ! که‌شه‌ی زه‌ره‌یه‌ی ژنان
گو له‌نه‌گرتنه‌نه‌ له‌لایه‌ن په‌اوانی خه‌زانه‌وه .

له‌لایه‌کی دیکه‌وه سه‌ه‌اواتی دواى مردنی دایکیان ،خه‌ی دووکه‌چ
به‌که‌له‌که‌ی ده‌شوا به‌ته‌وه‌ی به‌نه‌نگی به‌زانه‌ و فشاریان له ناکا که
ده‌به‌زارای که‌چی حه‌سه‌ن سوورمه بیانخوا .

نه‌مه‌ش به‌وه‌مانه‌یه‌ نییه‌ که‌هیچ تونده‌وتیژی که‌ به‌رامبه‌ره‌ ژن
له‌ئارادانه‌به‌ .

که‌تایی نه‌م مانه‌ سه‌روبه‌ندی په‌په‌ینه‌ و ئومه‌دی ژیا نه‌کی نو
به‌گو په‌خه‌که‌دا ده‌دا و ژماره‌یه‌کیان به‌هه‌وا په‌مان و به‌یه‌که
گه‌یشتنه‌وه‌ی ئازیزانیان شاد ده‌به‌نه‌وه . نه‌مه‌ش هه‌وه‌نی ئارامی و

ئاسوود یی ب خو نر .

• ح س ن سوورم ی ک مین م مان و نو ترین ب ره می شاعیر و نووس (ب کر ئا یی) ی ل دوو تو ی ۱۶۰ لاپ ی ق بار مامناو ند و ل سا ی ۲۰۲۲ ل (خان ی موکریان ب چاپ و ب اوکوردن و) ل ه ولر چا پکراو .

سارا ف ق خدر

تشرینی دوو می ۲۰۲۲

ورد بوو ن و ل مانی مر قی ه رزان . یوسف اسماعیل عزیز

ی ک ک ل مانی تایب ت کانی ئم زم ن، کت ب کی پوختی فکری .
ل س روی ه مووی و، ب لای نی خو نری و کوو من، ب استی نویسی
ئازاد و خ یا فراوان چ ژ ب خش .

د توانم ب م ل ن و مانی نووس کانی کورد ی ک ک ل باشت رین کان،
ت گ ر ب ت و س یری ناو ی کی مانی ب کی ه ست ب ئازادی وش
ب وش د ک ی ت ک ه ی وش ی ک خ ی ن شارد ت و ل پا م ب ست ک ک
خو نر ن توان ت م ب ست ک بد ز ن و، ب استی ئم مانی ل
ف ره نگی کوردیدا کار کی نو و دانسق ی .

کات ک خو نری مانی ک ب ی ک م ست د ک و ت، م شکی تووشی
ک م م ک پسیار د ب ت، ئا یا ب خ ک د بار ت؟ ک ما ک پسیاری
تریش .

مانی مر قی ه رزان باس ل داهاتوو د کات و دیارد ی ز ر س یر
وود دات و خ ل ک کی ی ک جار ز ر و ل خ کوشتن د ک ن، ب اسی ئم
مانی ب س رد می ئ ستا ز ر گونجاو، یانی گ ر ب ین و س یری
واقعی ژیان ب ک ین، د بینین ک ژان چ ند ها ک س و و ل
خ کوشتن د ک ن ب ه ی ک م م ک ه کار ی جیاواز. ب گر ئ و ز ر
ب وونی دیار ک ژ ل دوا ی ژ زیاتر پرسی خ کوشتن ل ب ر
گو کان د بیستر ت، ل قس ی بازای ا ب گر تا د گات ئ و
شو نانی ل لای ئم باشت رین و پیر ز ترین. کار س خ ت کانی ژیان

وایان کردوو ک مرځکان ټټران ځر ها قسۍ ځکوشتن بڼن،
نموون: " ځزگم ب کسۍ لڼو گډای، ئستا ئاسوود و ب
ځم " . باش ئم سته ی دتوانی ک مک لۍ وردبیتو، ب بیري
ځتی به نیتو ک ټټران ځند جار بر گوکانت د کون ل شو ڼ
گشتی کان؟

هر ل س ر ئم ټټمان ځلسۍ فی، جگ ل ووداوی ځکوشتن،
د بین چار س ر کشی ب وردی نوسراو، ل م ټټمان ه کاری
ځکوشتن د گډتو ب ځوای مرق ب ئامانچ و د سته و ت.
ب استی ل ژيانی ئستادا ځلکی ز رینۍ ب ئامانچ، هیچ
برنام کی نی ب دها تووی ځی ب ی توشی ک ش د ب ت و. مرق
گر ئامانچ کی ه ب ت ئو وک " سکۍ ش م ن د ف ر " وای ک ب
هیچ ک ش ی ک دتوان ت ل س ر سکۍ ژيان ب وات و بر د وام ب ت تا
د گات ب ئامانچ ک ی، باش ل ر پرسیار ک دروست د ب ت! " گر
گشت ب ئامانچ ئوکات چی د ب ت؟ ه وای ځکوشتن نادر ت؟ " .

ب ز ر جاریش ئو و شمان بیستوو، ک س ک دواي مان دوو بون کی ز ر
ل ک تای ئامانچ ک ی ځی ک تایی ب ژيانی ځی د ه ڼ ت، ئو و ش
د گ یتو و س ر ئو ک سانۍ د وروو بری، بر راستی ل ر ه و ب
ج ژ و ر گرتن ل ژيان نادر ت، ه و ب مادی د در ت. چن ل ر مانی
مر قی ه رزان د ت: " ل مندا یی و ف ری ئو د کر ن پار و
د س لات زگاریان د کات، ی ک ک زگاریان د کات، کات ک گ و ر د بن
و د زانن و نی، د شکن " . ب ځو د ب ت ه کاری ځکوشتن.

باش گر ب ین ئم جار س یری واقعی ټټمان ک بک ین، ئکت ر کانی
ڼو ټټمان ک ه وای ځکوشتن د دن و ک تایی ب ژيانی ځیان
د ه ڼن، ئوان س ر ل ش وای ت وای م شکیانی دا شیو، باش ئم ش
نا ب ت کار کی ف رمی ک ک س کان ځیان د کوژن؟!

ب ځو و ش کار کی ف رمی ل لای ئوان چونک ک تا ځای و ک تا
د ربار بوون ل م هیلاکی و بی برانام ی، ب استی ژيان کی
س یر ک ځ ژ ل دواي ځ ځلک نازان ب ب یانی چی بک ن و چن
ټټ ک یان ب س ر ب ڼ، وک ب یت ک ش و ځوتن و ب یانی ه ڼ ستن
و ک تایی دنیا ب ت...

ل ووی ئایین و س یری ټټمان ک بک یت، جگ ل ځکوشتن. ل لای
مر ځکان ئاین ک ک کی ن ماو. شو ڼ ئاین کان داخراون و
ئاین ل ما ځکان ج گیربوو، ئاستی سروشتی مرق ب ز م ن کی ز ر
س یروس م ر د رچوو و ل ک ن ت ل مرق د رچوو.

ل ک تایی دا د م ک ل س ر هر مر ځ ک پو یست ئامانچ دابر ژت
ب دها تووی ځی، و ځشی زا بکات ب س ر لاوازی، ئم ل ز م ن ک
د ژین ک کار کان ب خواستی مر ځکان ڼن و ز ر جیاوازن.

سہ بارے تہم مانہ تا چہند کات تہہ پتہ زیاتر بہ جہتر دہت بہ
خوہندہر، چونکہ توشی ووداوی نہو مانہ کہ دہین لہ واقیعدا .
پہشنار دہکم ہر تاکہ لہ کہ مہگا پہویستہ و زہریش گرینگہ کہ
خوہندہری نہو مانہ بہت .

ماہی سہگہ دہہ کانی گہگہ . نہوزاد بہندی

ماہی سہگہ دہہ کانی گہگہ ، ناونیشانی کہ مہہ کورتہ چیرہ کی جہلال
عہ بدوہا ساہہ کہ ہاوکات لہگہ کہ مہہ چیرہ کی فہنہسا و
باہندہ کانی ماریہ دا ، چاپ و بہاوی کردہوہ .
ماہی سہگہ دہہ کانی گہگہ ، لہ ہشت کورتہ چیرہ پہکھا تووہ ،
مراویہ کانی نہنکم ، کہ شہرہ کی داود ، سہگہ کی نہوشہ و دہیفد
، بیرہ وریہ کانی جہلال کرماشانی ، ماہی سہگہ دہہ کانی گہگہ ،
پہیڑی ژیان ، ماہی نابینا و مہتینہ ، فیفا خان و کہ فرونسکی .

لہ استیدا لہ سہرجہم چیرہ کہ کاندہ ، کات و پاہہ وانہ کان زہر خہرا
دہن و دہچن ، شوہن و ووداواہ کان فریا ناکہ ون ، ہاو تہریب
لہ گہہ یاندا بہن . نہوہیش وہندہ کردنی سہردہ مہک و کہ مہہ گاہہ کہ ،
ہہ مووان تیایدا اداہ کن ، بہ گہہ یشتن بہ شتہ کہ زہریہ جار ہیچ
نہہ . گہگہ یشتنہ بہو شتہ وہمہہ و . لہو پہناوہ یشتدا زہر
وہرانکاری و کارہ ساتہ وودہ دہن .

نووسہر باس لہ کہ مہہ گاہہ کہ دہکات کہ ژیانہ ئاسایی تہدا نہ ماوہ
.. یانہ استتر ژیانہ تہدا اداہ کہ شہ بہ ناو دہک و داہدا . نہ
بہجگہ لہ ژیان چہ تر ہہ یہ لہ دنیا دا بہ ازہنہ تہوہ ؟ ژیانہ کی
کوژراو و اوہ دونراو و زیندان کراو . نہ بہ چہ لہ سہرچاوہ بگرہ ؟
ئایا ناپرسن نہو ہہ موو دوژمنایہ تیہ چیہ ؟ واتا شارہک بچہ تہ
گیرفانی کہ سہک یان چہند کہ سہک وہ ، چ سوودہ کی ہہ یہ ؟ ئایا نہوہ
نہہ نہہ کہ مہہ گاہہ کہ بکہ ی بہ گہگہ ستان بہی ؟؟

بہ نمونہ لہ چیرہ کی مراویہ کانی نہنکمدا ، باس لہ خہزانہ کہ دہکات ،
پہرہژنہک و کوہہ زایہ کی لاوی تہدا ماوہ ، ئیتر نہوہی ناوہند ،
ہہ موو کوژراون . یہ کہ لہ سہر سنوور . یہ کہ لہ شہا . یہ کہ لہ ترس

و فدا .. یه ککیشیان سه ری خه هه گرتوو ، نهک له بهر نه وای
په یامه کی په یه یان له دندایه تی ایکردیه ، نا .. به کو
ایکردوو به نه وای نه ویش نه کوژر و هه رچی کاری خراپ و دز ویش
کردوو په تی و .. چه ندین جار خه زاندروستکردنی تاقیکردنه وو و هه
وشانده وو ..

ده فوره کی په له نازاو و دوژمنایه تی و کوشت و کوشتار ، پیر نه نهک
و کو یزگه په کی نارا ناوی نه دا ماوه ته وو ، که پیر که یان هه وو نه دا
به دهرس و په ند و حیکایه ته کانی ده خه که بگه و خه که که وا له بکا
هیچ نه به واز له کوشتن و درخت به ینه وو به نن ..

نارایش هه وای نه نه نکرده وای خانوو که ده دات و .. دیوار
ورگدراوه کانی که ده کاته وو و سواغیان ده داته وو و توله موه که
ده و نه نه .. په نه نه به جوو که که لا ده با و په نه نه په کی گه وره له
چه دده نه به هاته نه ژوو وای و ناکی زیاته .. به بینینی ناسمان و
زه مینی زیاته له یه وو .. نه م خا نوو په که سه د سا که که دروست کراو .
له گه نه وای که چه نه ده ها جار کوشت و کوشتاری له کراو و نه سه به
خو نه وو له حه وشه که یدا و ستاون و .. به هه زار جا و تکا و به رتیل
، لاش به گیانه کانیان له جه لاده کانی سنوور و رگرتنه وو ، هه شتایش
هیچ هه له کی ژبانی تیا نه ماوه .. هه مووان تینوی کوشتن و کوشتار و
درخت به ینه و نه ، نه نانه په م پرده که یه دراوسه یان ، نام ژگارییان
نه کا که دارتوو که یان به نه وو که هه رچی چه له که یه دنیا په له خه
گرتوو و .. جریو و جوو و زاوزه له سه نه نه کن و خه که که یان
به زار کردوو .. !! خه که که که سه وزایی و با نه نه و جریو و جوو که یان
په قبوه نا کره ، به مام کوشت و کوشتار و نه سپی خو نه ناوی ، به رده وام
دووباره ده به نه وو و ده نه به رچاویان ..

له به ده نووسه که مگایه کی ته و او ترسناکمان نیشان نه دا ، به
جه ره که داپیره ی نارا ، هه وو نه دا یادگاریه کی جوان به نه نه وو و به
نارای باس بکا ، که که که له سه ی 1975 دا عه شقی لاله ی فره شیاری
ده ستگه و ئافتاو له و گه که که ده و ده دا ، که خا که کی جوان و
ونه که .. په شتر شتی وا جوان ووی نه داوه ، به مام نه وو شته کی
مه حاه ، هه دواى ماوه په که برای ئافتاو ، ئافتاو نه کوژ و لاله یش
به ره چه که ده دات ، دواى چه نه نه نه نه ویش نه مرته ..

نه م تا که چیر که کی جوانه له و که نه نه دا که شایانی گه نه نه وو و
ووی مه جلیسی هه به ، که چی نه ویشیان خو نه ناوی کردوو ، خه نه نه
به ده سته کانی که نه ، که تاییه کی ترسناک و ناخه شیان به دانا بوو ..

مامی نارا ، دواى 20 سا و ونه وون ده نه وو و .. خو په و نه کرته
بنکی دارتوو که و .. دارتوو وشک نه به نه مام به په چ و په نا ،
هاته ته وو به فره شتی خانوو سه د سا که که و .. در په کی شاخدار

ئەھە نەتتوو گوايا براکانی پەش کوشتنیان ، لە ھەموو شتەکی ئاوانو و باخە خەش بوون و داویانە بە ئام . . کاتەکیش ئەبێن ئارا بە و تەرحە ئاوانی و . . داکوومەنتەکانی باپیرە گەورە زیندوو داکاتوو کە شتەکی لەوێ تەدا نیە مامی باسی داکا . . داپیرە نەخەش ئەکەو ، وەبێن داکا ، داوای فەوجاوە ئەکا . . ئارا و لەدەکا مراووییە دەخوازەنی بەبێ ، تا خوێنیان بەژێ و بەی بکات بە فەوجاوە . . لەرەدا ، ووشە خۆن داپیری ووریا داکاتوو و . . داوای لەبوردن لە مراووییە ئەکات و پەشیمان دەبەتتوو لەو وەبەنانی . . بە ئارا ئەبێرێو شوێنی خەیا بەبەچووکانی دەیان شتە ئەکا .

للہ کی گواہی دے دو۔ پھر مہر دی در اوس بیان ہوا۔ اسی دہ داتہ کی مامی باخ کی سووتاند و .. خزانہ کی یانی .. نج بہ خہ سار کرد .. بہ گومان باخ بہ خہ نہ بہ ، ئیسوتہ نہ .. نیشتمان بہ خہ نہ بہ ، ئیفہ شہ و ئیہ وخ نہ .. ہر لہ و کاتہ یشدا ، مامی بہ خہ نجہ رہ و دت ئارایش بکوژہ .. چونکہ تاکہ بہ ربہ ست للہ یدا ، ئارایہ .. دہ ست داد نہ نہ و بہ ی ، ناتوانہ ، ئارا کہ گتہ ترہ ، مامی بہ پشدا ئہ کہ و ، ئارا خہ می داپیرہ تی ، کہ ئہ و اتہ سہ رہ و بہ ژوورہ کہ ی داپیری ، حوت زہ مانہ مردوہ ..

توشی شاک ئا بـ ، دـتـ خوار و ، واک نـستی پی بـ ، بـکو مـرگی
 نـنکی ، مامی وریا دـکـاتـ و . واک کو و مام ما بـکـ ئا وـدان
 ئـکـنـ و . پیر مـردی دراوسـیان ، پی دـمـت مرد ، کـ پـشتا
 کـوت ، کـلـی تـقی مرد ، خـتـای خـی بوو ، تـ داکـکیت لـ خـت کرد
 ، وات نـکردا بـ ئـیکوشتی . . !!

لہم چیرے کہ خہرا و پے لہم ژووی کەن و نو و داہاتوودا ، کە ہیچ تروسکایید کی تەدا بە دی ناکرە ، بە جگە لہ ئارا ، خو ئنەر تا کو سەر ئسقان نائومەد ئەبە .. لہ ما ئکدا ہیچ سەوزایید کی تیا نە ماوە .. چە لہ کە و جریوەی تەدا شار بەدەر کراوە .. باخی تیا

Nawzad Bandy

سووتاو ، براکائی تہکاکا کوڑراون . . ئسپکان فرہراون ، یان
دہرمانخوارد کراون و مردوون . . داپیر ، کک نیشتمان ، بہ
نانکری ماہان نوککی بخو ئکا و . . وازی لہ مووشت ہہناو
یان استترشتک نیہ ہواپکی لہسرر ہہنت . .

ئەم چىركى نىشتانەكە ، كەسەد ساۋە ، ئۆۋى خوا پەي ناخەشە ، داڭىركەرى دوور و نىزىك بەسەرىدا ھەناون و . . . خەيشان لەناو خەياندا ئۆۋى داڭىركەر و بەگانە پەي نەكردوون ، بە خەيان كەردوون

ب... ..م ک...م...گا خ...مگیند...ی...ل... دوزمن و دوزمنکاری و

براكوژيډي كې جلال ۽ بدوۍا ساڅ بې نځخا ندووين ، ئې و واقيع
تاڼي كې هـموومان ئېبينين و ئېبيستين و ئېخوڼنڼو بـ
ئوي هېچ پڼڅ و چارڼي كي دور و نزيكمان هـ بـ بـ ...
يـشار كـمال ئـ : پـم باشـ دـزـڅـك لـ واقيع دروست بـم ، نـك
بـهـشتـك لـ خـيا ..

نووسـري ئـم چيرـكانـيش نيشانـ پـك بوو كـ واقيعي گواستـتـو
ناو چيرـكـكـاني .. لـگـ هـشتـوـي هـيوايـك كـ ئـارايـ ، بـ
بنياتنانـوي نيشتمان .. وـك بـ هـشتا بوار ماو و .. نـوـيـك هـن
كـ پاك و چاك و ښـبـيرن ، ئـتوانن كـتايي بـ زنجيرـي خوڼـن
ښـتنـكان بـنن و .. نيشتمان دروست بـنـو ..

ماو تـو بـم نووسـر زمانـكي زـر پاراو و ښـك و ئـدـبي هـي و
چـڅـكي تايـبـتي بـ خوڼـر ئـبـخشـت ، بـجـگـ لـ دوا ووشـي چيرـكي
مراويـدـكـاني نـنـم كـ دـڼـ ئـنـجامـكـي بـو جـرـ (كـشايـو) ، كـ
دـبو بيووتاـيـ (شـكايـو) ..
پـ دـچـ هـڼـي چا پيش بوو بـ ..

بـرـوـريـدـكـا نـي فـقـيـدـكـي گومـا (40) . شـما ځـ بارـوا نـي

بـشي چـل

فـقـيـدـكـي ئـخوانـي و دوو ښـنامـ نووسـي كا فر..!

لـ و دـي گـڼـزيـدـا ، كـ لـ بـشي پـشو باسـم كـرـد ، پياوـكي ئـسلامـي ،
كـ زـر هاوـڼـ بووين ، گوتـي: ماـمـستا دوو بـ دين ، دوو ښـنامـ نووسـن ،
لـ هـموو ژيانـي خـيانـدا نـهاـتوون بـ مزـگـوت ، جـلالـي و بـ باوـڼـن ،
لـ كـركوك ، لـ ښـنامـيـك دـنووسـن و كـردـكـن .

تازه وا خـريـكـ خدا هـدايـتـان دـدات و هــدي هــدي دـستـيان
كـردوـ بـ نوـڅ و دانـيـكيان جار جار دـت بـ مزـگـوت .

گـر تـ بتوانـيت كاريـگـريـان لـسـر دروست بـكـيت و بـكو بـرـو بـر
و باوـڼـي خـمانـيان بـهـنـيت و دـعوـيان لـگـڼـدا بـكـيت .

گوتم: چن بتوانم ئو بكم؟

گوته: سردانيان بكم و قسنيان لگكم بكم. گوتم زر باش، مادام هاندك باوكراو و ناميلك و شتي ئيسلاميانى خشانم لاي و بانيان دكم.

گوته: ئو هر زر باش.

ئى هينى هات و من ل وتار، ك سري سا بوو، وتاركم تايبت ب ل دايكبوونى مسيح بوو و خراپ دابزيم س ر كرسمس و جئنى سري سا و مسيحك انم ب گوم ا و لدر و كافر و سفكرد و گوتم و ماهى، سوم و ماهى، سوم و ماهى، مسيح ل ئوي خاچ پرست و براراز خر بريي.

كممك ئايت و يوايت و شتي ئيسلاميم هنايو و سبارت ب م س لى سكوچكى (باوك و كو و حى پيرز) و ئاگر ل دمم دبارى و خراپ دم شياند و تا هزم تيا بوو دنگم برزد كرد و لگميشد جوم ب دسك انم دكد.

كاتك وتاركم تىواو بوو.

كمك وتكى چند سىربوو !

من خم ب تىما بووم ب م س ر دانيان و ب و م شك بچووك و ئقاي ت س خيفى ئوسام، ع ل ل ساس دعو يان لگمدا بكم و بيانكم ب ئخوانى.

دان يكيان دواى وتاركم، هات و توق يكى گرمى لگمدا كردم و گوته مامستا دبت لگم من بيت.

ل دى خمدا گوتم: ئخى، ب خواى لى گرتم و درف تكى زر باش ل دعو كردن. من توم ل عاسمان دويست، كچى ت ل عاردى و ب پيكان خت، ها تووتيت بر دسك انم.

ئيشتم لگم كاكى ئژنام نووس. ل ما گوته: مامستا ب استى وتاركت زر جوان و بهه زبوو.

ت ل داهاتوو دبت ب م لايكى زر زيرك و جياواز. ب استى ملاى تر، لگم ئزم هيچى واياى پ نيين و مرق ه ر تاق تي نيين گو يان ب بگرت.

کځ وا مځحی کردم، ځریکبوو با ځ بگرم و بغم ل ځ ځشیان و تاب ځیت
کځ یف بځم هات.

جامن تځ بیعات ځکم هځ بوو، بځشکی فځق ځکانی تریش و ابوون، حځ زمان
لځبوو ل ځ وتار ځمان فشک ځینځو و بگ ځنځین و شی ه شی و قس ځی
فځو بک ځین و لاسایی فلان مځلای ئیسلامی بځ هات و هاوار و فیسار
مځلای تری وتار ئاگرین بک ځینځو، تا ځ ځک بځن وای ماشال ل ځو
مځلا زیر ځکځی، کو ځ وتار ځکانی چځند ځش و بځ قوو ځتن هاها

جامن، هځموو جار کځوتار تځواو دځبوو، بځ ځ ځک ځک ځم دځگوت:
وتار ځک ځم چځن بوو؟ بځ دځتانبوو؟ ئځر بځلاتا نځو ځش بوو؟

هاها

ئینجا دواي ئځو ځ شتم ځ ما ځی ځ ځ ځنام نووس ځک.

هاتم ځو هځولځر و حوځر و گوتم فځق ځکان، ئځو ځ، ځ ځنام
نووس ځک زځر مځحی وتار ځک ځی کردووم و ځم هځد ځکشا و فځخف ځم
لځد ځا، یانی من زځر موهیمم نک هځر ځ ځکی عځشایځر هځمووی زځریان
وتار ځکانی من لا دځگیر و ځش، تځنانت ځ ځشیر و ځ ځنام نووس و
نووس ځر ځکا نیش.

حځققت واشبوو، من ل ځ نځوان فځق ځکان دځتوانم بځم تاق فځق
بووم، وتار ځکانم هځند دځچوو ناو دځی ځ ځک ځو، فځق لوځمان
براد ځستیشان لځگ ځو، ځ ځکی سید ځکان و ئځو ناو بوو، کځ زځر
هاو ځ بووین.

دواي ئځو ځی ئځو کځل ځژی زانست ځ ئیسلامی ځکانی (سل ځمانی) و منیش
کځل ځژی زانست ځ ئیسلامی ځکانی زانک ځی سځلا حځدین (هځولځر) م تځواوکرد و
ځ ځشتین بځ شاری وان، ل ځ باکوری کوردستان و ئځو ل
زانک ځی (یوزونجیل) من ل ځ کځل ځژی (ئیلایات) و بځشی فځلس ځف،
ماست ځرم ل ځ فځلس ځف ځی ئیسلامی تځواو کرد. ئځویش ماست ځر ل ځ (زانستی
فځرمود) و پار پځی گوتم کځ ئستا ل ځ کځل ځژی زانست ځ ئیسلامی ځکانی
زانک ځی سځلا حځدین مام ځستام و وان دځ ځم ځو.

فځق لوځمانیش وتار ځکانی جوان و توند و ځم ئاسا به شی ځ شی بوو
هاها

بځلاغت و فځساحت و هونځری دځربځین و ئځ تځک ځتی وتار بځژی باش بوو
و هځردوو کمان سځر تا ل ځ حوځر ځی یځکگرتوو دځمان خوځند، وځل ل ځ

ژرڼو ډیر زیاتر مایلمان به کومای ئیسلامی و علی باپیره بوو. من و ئو فقه لوقمان په کک و ش قورئانمان له بهرد کړد له حوجره و قوتا بخانه ی (محمديه، به زانسته شرعی کان). من هم موویم له بهر کړد و ئویش و ایزانم تا پانزله جوئک ډیر یشته و ئیر ه ډیر نهم و ښتا.

وک و تم من و فقه لوقمان ډیر و انبه ژ و وتار بیژ و شتمان باشوو، ډیر نا فقه کانی تر هچې وایان ته دا نه بوو وک ئم و تاري خه و بهه، یان له وتارداندا زه بن.

کاک به خوی ئو خه و وام، به تایب ته لایانگر و ئندام و جه ماوړی بزوتنه وای ئیسلامی و کومای ئیسلامی، حزیان له و جه و تاران بوو که په جوړن و قسای ق و توند بوو له بهرام بهر حکومت و خه کی مایخه و گرانې به ژ و سیکه لار و مایحی و قه ش و که و که یتري ډیره وای باز نه ی ئید له ژیا و بیرو باو ډیر ئیسلامیسته که ی خه یان و د یانگوت فغان مایلا به غیر ته و ناترسه.

من خه شم و ام د گوت. فقهی تریش که هاو ډیرم بوو، دوايي بوو به داعش و ډیر شته سوریا و له و کوژرا. هشیان بوو چوو سهرم زه به مایلا کرکاري و دواتر له ناسایش ماو یکه گیرا، هروای د گوت. من سهر ته ی فقهیاتیم، ئو مایلا و وتار به ژ و واعیزانم زه خه ش ډیر و یستن، که له وتار کانیان توند و له بیر و باو ډیر توند بوون.

با زه درې ژبی پښه ډیر و بهینه و سهر مایله ی دوو ډیر نام نووسه کافر که !

هغه بهت من دان په یک له و دوو ډیر نام نووسه، ته نها له مزگوت هره ندم به ډیر ککوت که ته و قه ی که له گډه دا بکم و ته واو، ئیر.

ئو پیاو یتریان ته عزیه که له دیه که ه بوو، من قورئان و فاتحام ډیر خو ښد، دم د میس پشووم د دا. له پام دانیشته بوو، قس و گفته گای فیکری و سیاسیمان د کړد. حقه ت زه شار زه و له ها توو بوو و جوان باسی ئیران و ډیر ژاوا و باب ته علی ول م و ته کنه له ژیا و

شته ډیر کړد.

ئیر دواي ئو وای گوتیان به یتو و ئو دیه، پشته له زگت نه رمتري ډیر کین. جار کیتري من توخنی ئو دای گډه زیډ نه ک و تم و. ته نها ئو و نه بهت، که ه موو جار کات که به ډیر گای که رکوک د م به سلمانی و له است گډه زی یاد گاریه کانم دینه و یاد و ته تر ته پډه که نم.

ئەو بىر ھاتى من بوو لىگەن ئۇ دوو ئىزنام بىر ئىزى كى ئىستا
نازانم چيان لىھاتىو !

ئايى گەنەن سىر كافرلىتى پىشويان و وىك من، بى يىكجارى
دەستيان لى نوڭ و مزگوت و ئايىن و شت ھەگرت ھاھاھان
سىر نجام بوونە دوو كىسى فول دىگمايى و فەندەمەنتا يىستى تەمام
غەيار ؟

ھەبەت وشى كافرلىك وىك تەنز و جەت بى ئۇ قەناغ ھەرزىيى
فەكرى ئوسام بىكار ھەناو .

گەرنە من، دواي ئۇ ھەشيار بوومە و بووم بى كىسەكى (لايك)،
وشى كىفرم بى تەواوى لى فەرھەنگ و بىر كەرنە وى خەم دا سەيىو .

لى كەتايىدا ماوتە و بىم: ئايىندارى زەربەي ئايىندارانى
نەبازنەي ھەموو ئايىنەكان، ھەمووى لى گەي غاتىفە و بىماوئى و
كەوتى جوگرافىيە. زەركە من، ئۇ وانەي لى گەي لىك و
بەراوردكارى نەوان ئايىن و فەلسەفەكان و بىر كەرنە وىكى ئۇقەنى
و زانستيانە و بابەتيانە، بوون بى ھەگرتى ئايىنەكى دىارىكراو .

ھەمووى باوك و دايكى، يان ئۇ نەمانى خەزانەكى، غەشىرەت و دىھەت
و گەگەك شارەكى، وىات و دەقەرەكى، ھەگرتى فلان ئايىن و فەسار
مەزھەب و ئىم بىر و باو و ئۇ ئىدەلەزىيان، بىيە ئىمىش.

سەفەرى (ئۇ بوسە باح و مام جەلال) . . مەولود ئىبراھىم جەسەن

• ھە ولەر

لى ھە ولەرو بى لاي (ھونەرمەند جەسەن زىركە) و (مىرزا كەرىم
خەشناو) لى ئىران ، سەفەركە گەنگ و مەژوويە، تائەسات بى ھەي
ئۇ سەفەر زەرباسى ئۇ بوو سەباح كراو ، بىمەم مام جەلال ھاو

سەفەری کەمتر ناسراو ، ئەوا لەڕێ ئێو چاو پەكەوتنە لێ گەگە ئێو
بەگەگەن بەاو دەكەینەو پەشكەش بە زیرەكەستان و دێستانی هونەری
كوردی دێكەین . مەلودی براتان
**

چاوپەكەوتنەك لەگەگە مام جەلال مستەفا
زیرەك: مام جەلال نا بابە ...كەك جەلال بە لێ هەولێر نەیگرن !
نالی مەزن لێ باسی خەیی دا دەفەرموو : نالی ئێنیسی كەس نییە! ئێم
وتە بەنرخەیی نالی بە هەمان ئاست و مانا حەسەن زیرەكی مەزنیش
دەگرتەو . زیرەك شایستەیی ئێو یەك كە هەموو هەناسە یەك و هەموو
هەنگاوێك و هەمووما یەك و هەموو گوندێك و هەموو شارێك و هەموو
وێتەكی كە گەگەاو و تەیدا گوزەری كردوو و ئاوار و دەرەدەر
بوو هەموو مەرڤەك كە دیوانە و ناسیوانە ، بنووسراوە و بەوردی
كەوما بەكر ، چونكە هەموو كاتێكی ژیان و هەموو شوێنێكی زیرەك
هەموو زەر و كەم تەیدا ژیاو و هەموو بەگەگەنێك كە دیوانە و
ناسیوانە پەیوستە بە هونەرێكی .

هەر لێ زەدی هاتنە دونهاییو (گوندی هەرمەل!) هەتا ئێو بستە
خاكێی تەدا نەژراو (ناپەشكەن) هەرەمووی بە زنجیر و بە ووداو
و بەسەر هاتەو بەسەر بەكرتەو . چونكە زیرەك گەوهەرێكێژ و گەوهەرێگە
بوو . . ئێم گەوهەرێژان و گەوهەرگوتنەش خوێنی دێ و هەناسەیی
گیانی خەیی بوو ، زیرەك زەر بە هەرزان داوێتە (كوردەواری) ئێگەر
هەتا لێ ژیان بوو زەرەیی كات بەشی هەر ووشكان و سەرشكان و
دەشكان و لەدان و ئاوار و دەرەدەری و گرتن و بە كەسی و بە
خانە و ماڵ بوو . ئێستا ئێزێ ئێو یە ئێم مەژوو پە خوێن و
فرمەسك و هەناسە ساردی وەك خەیی بخرتە بەرچاو و بزانی و
بناسر و بگوتر .

ئێمە تا ئێستا كەمەكی كەم لێ ئاستی ژیانی ئێو پیاو مەزنی
دەزانین ، زیرەك لێ ئێران و عێراق هونەرماند و دەرەدەر بوو لێ زەر
شاری كوردستان بە ساڵ و مانگ ماوەتەو . بە نموونە نزیك شەش ساڵ
لێ بەغدا هونەرماندی ئێستگە بوو و ماوەتەو ، كوا میژووی ئێم
ساڵانە؟ كوا بەسەر هات و كار كردن و شەو نووستن و شەو ئاهەنگ و
دانێشتنەكانی؟ بە غدا چۆن نەبوو! پەبوو لێ كوردی ئێشەبیر و
هونەرماند و پیاوی هوشیار و سیاسی و هاوێتە دێسەز ، كە زیرەك
سەرۆكاری لەگەگە هەمووان هەبوو . لێ خەشی و ناخەشیەكانیان دا
هاوێش بوو ، لێ ئادیی بەغدا دێست و هاوکاری هونەرماندانی گەورە
و ناودار و كادیر و كارماندی ئادیكە بوو . زیرەك كەسەكی
كەمەلایەتی و پیاوێكی دێستەنی بوو بە هەمووان . ئێو تە ئێحمەتی
دكتەر مەرف خەزەندەر دێنوو : لێ پەنجاكان و شەوی ژنەنەكەم

زیرک تا بانی گهرانی گوتوو. نایا هر لوبغا زیرک هاوبش چند ناهنگ و خشی و بنای چند ما و خانوادای کردوو؟ بچی هوا و ناهنگ کان نازان و نابیسرن؟؟ نای و ساانای که ل کرماشان و تاران و سند و سقز و تورز و بکان و مهاباد و شن و سردشت و ولر و موس و کرکوک سولمانی و کو و کوو بوو؟ هریک ل مشاران دکر بکتبی گور و چند برگی باس ل ژیان و هونری زیرک بکرت و و ناهنگ و بسرهات و خشی و ناخشیانای که دیوی تی کبکینو. هرروها چاوپکوتن لگ و و بکزان بر که زیرک دستای تی و هاتووچی خانوادای لگ بیان ه بوو، و ماانای که ناهنگی تدا تمارکردوو، هموو و و میسزین و هونرمندانای گهرانی لگ گوتوون و ه موو و وانی ل گهرانی کانی زیرک ل ادیکان کرس و هاوکار بوون. هر روها و شوئنانای که زیرک کاری تدا کردوون و و بندیخانانای زیرک تیاندا زیندانی کراو و و شاگردانای زیرک ل هوتلی سند و وانی ش ل کانی ملا ئحماد شاگردی زیرک بوون. ب سا و مانگ، زیرکیان چن بینو و چن ناسیو؟! کوا باس و گوانوکانیان؟؟.

ئم بختی ومان ن بوو ل نزدیک و بخرمات زیرک بگین و چاومان ب دیداری وونیکین و و دروونمان ب گفتوگ و دنگ خش و پ ل هونرکی ساف و ناسود بکین. ئستا ب یاسای (بابا تاهیری ه مدانی) که فرمووی تی: من که بم ناکر بچم خش ویست کم ببم! واک بچم وانی ببم. ک بیان دکر ببین. - پرژینک ل گو - ئمش ئستا دچند خرمات بکرت که لگ گوتی (ئبووسباح) پک و چون ت خرمات زیرک و د ژ ل نزدیک و ل شاری بان و لگ میرزا کریم خشناو لگ زیرک ژیاون و هاوبشی شو و ناهنگ کانی بوون. ویش و ببکرت که زیرک ل کاستی ئبووسباح د فرموو: نابا نا کاک جلال. مام جلال نا با ل هولیر ن یگرن!

دزین وای مام جلال مستفا

من بهای برای بکرت (دکتر نازاد عوبد) و دکتور نازادیش ب های برای هونرمند (نازاد قرداغی) مای هاو و هاوس فری (ئبوو سباح) (مام جلال) مان ل شاری ولر دزیو، لگ برای ونگر (هیوا فباح) شوکی پایزی ۲۰۱۸ هر موومان پک و هرچارمان چووئد مای مام جلال.

پناسای مام جلال

و ببکرت ناوی ت وای (جلال مستفا تاهیرئحماد) و ل شیر تی (ملازاد) یو- ب گومان و - د ل سای ۱۹۳۰ ل

کۆیە لێ دایک بوویم . لێ ساڵی ۱۹۴۰ ماڵیان هاتووێت شاری هەولێر، نەچووێت قوتابخانە و خوێندێوارییەکى کۆمەڵە و چووێت سەربازیی و لێ ژیا نیا بە کاسبی ژیاو و وەک خەى دێت؛ زەر گۆڤا و زەر وەلاتی دیو. لێ گۆڤا ئێبووسەباح و میرزا کۆریم خزمایەتیان هەڵی و جگە لێ وەش پێکەوێ لێ سەرەتای شەستەکان لێ (پارتی دیموکراتی کوردستان) خەبات و کاریان کردوو .

کۆ چووێندە ماڵی بەبێ زیان زەر بە وێوێشی و پێخەشی و پێشوازی کردین و زەر بە دێکراوێی ئێوێ لێ بیرى ما بوو بەی باسکردین، هەندە هەبوو بەهەى تەمەنەوێ کۆ خەى گوتی : ئێستا من تەمەنم ۹۰ ساڵ، زەر بەتەواوێ وردەکاری سەفەرکۆی لێ بیر نەما بوو، کۆچی لێ باسی حزبایەتی و خەباتی نەهێنی خەیدا یادێوێریکەکانی زیندووتر بوون و هەر بەی زوو زوو دێچێو سەر کاری خەباتی سیاسى؛ کۆچی ئێمە بەدوای یادێوێریکەکانی دا دێگۆڤا ئێن ئێوێ کۆ پێیوێندی بە زیرکێو بوو. هەر بەی بە هەر وێمەمەک زیاتر لێ جارێک پرسیارمان لێدەکرد بە ئێوێ لێ وێمەمەکان دێنیابین .

لێمان پرسی تێکەى یێکەمین جار زیرکەت بینى؟
گوتی: من دوکانم هەبوول هە وێر و لێ بەغدا شتومەکم دێهەنا، دێچووم (فندق فێرح) کۆ دواجار بوو بە (فندق شیمال) و پاشتر بوو بە (فندق ئێربیل) حەسەن زیرک ئێودێم لێ شەقامی شەد لێسەر کۆکانی کتێبفەرێشەکان - شەقامی موتەنەبی - ماستاوی دێفرێشت .
گوتم: چ ساڵێک بوو ؟

گوتی : وایزانم ساڵی ۵۰ بوو !

گوتم : دێتەن زیرک لێ ساڵی ۱۹۵۳ چووێت بەغدا !

گوتی : لێوانێی . . نازانم .

گوتم : زیرک چێند ساڵ ماستاوفرێشی کرد لێ بەغدا ؟

گوتی : دوو ساڵ !! زەر دێنیا نەبوو .

گوتم : زیرک چی لێ بەردەکرد ؟

گوتی : کراس و شەواریک .

گوتم: زیرک کۆ بە ئێژ ماستاوی دێفرێشت، شەوانێ ئاھە نگی دێگۆڤا ؟

گوتی : نازانم .

گوتی : دوایی لێ فندق فێرح کاری دێکرد، بەیانیان کۆ جێگاکانی کێدێخستێو لێ بەر خەى گۆرانی خەشی دێگوت . کابرایێک لێو بوو لێ رادیۆی کوردی کاری دێکرد، بە عەلی مەردان دێی : کۆکۆکی ئێرانی لێرێی دێنگی زەر خەش . عەلی مەردان دێی : بیهێند . عەلی مەردان دێنگی تاقیدەکاتێو و بەدەى دێبەت و لێ ئادیە دايدەمەزرێند .

دوايي گوتي له سره تاي شستگان حسان زيرک له ماښي ميرزا کریم له هولوهر و گوتو کی (تجیل) گرانې گوتوو .
پرسیم ؛ چ سا یک بوو ؟
گوتی ؛ نازانم .

للم پرسې مام جلال ته و سفارې کې له گوتو نه بووسه باح کردتان به ئیران و چوونه لای زيرک چن بوو ؟
له وټامدا گوتی ؛ ئمم (خلیه - شان) بووین و خلیه کمان ناشکرا بوو . له ردا مام جلال به درې خبات و حزبايې تی خې و نه بووسه باح و میرزا کریمی گوتو ، گوتی ؛ میرزا کریم پېلیس بوو ، سايې قیش بوو له گوتو (عريف عوسمان و عريف هه مزه و حه م صالح معاون ئامير حه راس بوو ، هه مزه يې کیش هه بوو عه رب بوو م شجې بی هه ولیر یان به پشم رگه برد .) ئیتر به هه يې و میرزا کریم د کوه ته ئیران و له و حسان زيرک د دزیتو و و بن به برادر و دراوسه . میرزا کریم خې له کتبه کې - هه ندهک له به سه رها ته کانی زيرک - باسی ته و ناسین و پکوه يې خې د کات له گوتو زيرک .

له پایزي ۱۹۶۹ مام جلال و نه بووسه باح له گوتو (ئاشه گو) ی خزانې میرزا کریم چوونه ئیران ، ماښي میرزا کریم له شاری (بان) بوو له گوتو زيرک درواسه بوون . پاش ته وې له سه ر سنوور و له مخفې ئیرانی ئیزنیانداين ، میرزا کریم هات و ئمم ی برد ناو شار و له گوتو گا له چایخانه کې زيرک لماندا . نه بوو سه باح به مام جلال د گوتو ؛ چ ندجار زيرک ماچ د کتې ؟ دې شې جار . نه بوو سه باح دې من دوازد جار زيرک ماچ د کتې . (دواتر زيرک به میرزا کریم د گوتو ؛ میرزا ته گه ر خزمه کانت سا ی دوو جار به و ئاوها من ماچ بکې ، ئیتر من پوېستیم به خه شوردن نا به !) مام جلال گوتی ؛ هه رله و شې وټه مان - له گوتو زيرک - گرت .

گوتم ؛ زيرک تان له چایخانه ی (کانی م لا نه حمه د) بینې؟ گوتی ؛ به به . گوتم ؛ چایخانه کې چن بوو؟ گوتی ؛ کانی کې گوتو بوو پې بوو له سارد مې ، د وروبه ی کانی کې هه مووی سه وزایي و موه جات بوو ، زيرک خې چاند بووی ، سه چوار شاگردی هه بوو (ا به خانم) ی خیزانیشی له و کاری د کرد ، له چایخانه کې شیو و خوار دنیشیان درووست د کرد . قهره باغ بوو خه ک زه ر دهاتن به کات به سه ر بردن .

مام جلال به رد واه و د گوتو ؛ ئمم د شېو له ئیران ماینه و ، هه موو شېو پاش ناخواردن له ماښي میرزا کریم د سو اینه و ماښي زيرک و نه ویش گران به د گوتین . گوتم ؛ چ گرانې کې به د گوتن ؟ هه موو گرانې هه رچی بهاتبايې سه ر زاری د یگوت ، شار زنگه زه ر بوو . گوتم ؛ گرانې نوې به گوتن ؛ گوتی به ی . گوتم چی بوو

میدیای زبندی هه‌بوو ساکار و ئارزوو.

هه‌بووستکی گورری زیرک

مام جلال گه‌ایه‌و و پشتریش میرزا که‌ریم له‌کتبه‌کی نووسیویه‌تی که‌ ئه‌بوسه‌باح و مام جلال له‌میوانی میرزا که‌ریم ده‌بن و زیرک ئه‌و ده‌زان که‌ ئه‌وان له‌عراقه‌و و به‌خه‌شیسته‌ی زیرکه‌و هاتوون . له‌وکاته‌دا له‌ادییه‌ی تاران به‌دوای دادنه‌ی زیرک ئه‌م داوته‌ ته‌تده‌کاته‌و و ده‌هه‌ : هه‌موو تارانم ده‌نه‌ ناچم. ئه‌م به‌هه‌زان له‌عراقه‌و به‌لای من هاتوون چنه‌ به‌جه‌یان ده‌لم .

زیرک و هه‌ وله‌ر

زیرک وه‌ک زه‌ر له‌شاره‌کانی تری کوردستان گه‌رانی زه‌ر و جوانی به‌هه‌ وله‌ردا هه‌ گوتوو و گه‌رانی زه‌ر و خه‌شیشی له‌هه‌ وله‌ر و ما هه‌ وله‌ریه‌کان به‌هه‌ وله‌ریه‌کان ته‌مارکردوو . ده‌رکه‌وتوو زیرک چوار سا له‌هه‌ وله‌ر ژیاو ؟ به‌مام ، به‌ره‌می ئه‌م چوار سا به‌ ئاهه‌نگ و گه‌رانی و به‌سه‌ره‌ته‌کانی کوان ؟

کاک تاهیر کرمانج له‌کتبه‌ی (ژیان و هونه‌ر) دا و له‌لاپه‌هه‌ ۹۷-۸۲ له‌باسی زیرک دا ئه‌م هه‌وا به‌پشته‌است ده‌کاته‌و و ده‌نووسه‌ : (سه‌ری خه‌ی هه‌ده‌گره‌ و گوند به‌گوند و شار به‌شار ده‌گه‌هه‌ تا ده‌چه‌ته‌ عه‌راق له‌وه‌و ده‌چه‌ته‌ شاری هه‌ وله‌ر و ئاغا به‌کی هه‌ وله‌ر و به‌ناوی سه‌عید ئاغا به‌سید عومه‌ر ئاغا به‌سید ئه‌حمده‌ی که‌ خاوه‌ن دیوه‌خان بوو له‌قه‌هه‌اتی هه‌ وله‌ر، ماوه‌یه‌کی باش له‌وه‌ ده‌مینه‌ته‌و و زستانان له‌دیوه‌خانی قه‌هه‌ات له‌ماهی سه‌عید ئاغا خزمه‌تی کردوو و هاوینانیش له‌گوندکه‌ی سه‌عید ئاغا له‌بن هه‌ وله‌ر به‌ناوی تیمار سه‌ریه‌رشته‌ی دروه‌نه‌ و ده‌غه‌ و دانی کردوو . به‌ماوه‌ی چوار سا له‌ای سه‌عید ئاغا ماوه‌ته‌و و دواتر وه‌وی کردوو ته‌که‌رکه‌و و له‌وه‌شه‌وه‌ چوو ته‌ به‌غدا و له‌ئوته‌ل شیمال بوو ته‌ شاگرد، که‌ کورده‌کانی شاره‌ کوردیه‌کان زه‌ریه‌ی ده‌بوونه‌ میوانی ئه‌م ئوته‌له‌. مام جلال (مه‌به‌ست مام جلال تا به‌بانی سه‌رکه‌ماری پیشووتری عه‌راق) له‌و ئوته‌له‌ ده‌یناسه‌ت و یارمه‌تی ده‌دات و ده‌یه‌اته‌ لای عادل عیرفان کار به‌ده‌سته‌ی ادیه‌ی کوردی، له‌وه‌ له‌گه‌هه‌ ته‌پیه‌ ئه‌زگه‌ گه‌رانیه‌کان ته‌مارده‌کات و هه‌ر له‌وه‌شه‌وه‌ ئاشنایه‌تی له‌گه‌هه‌ مام سه‌ستا عه‌لی مه‌ردان و شه‌مال سائیب و هونه‌رمه‌ند نه‌سهرین شه‌روانی په‌یدا ده‌کات، دواتر به‌یه‌که‌مجار ده‌یه‌وه‌ هاوسه‌ری ژیان په‌که‌ به‌نه‌ت و دیاره‌ ئه‌و که‌چه‌ی داخوازی ده‌کات خزم و که‌سی که‌چه‌ مانع ده‌بن و په‌ی ناده‌ن، ئه‌ویش ده‌گه‌هه‌ته‌وه‌ هه‌ وله‌ر و ده‌چه‌ته‌ لای سه‌عید ئاغا سید عومه‌ر ئاغا هه‌ وله‌ری حه‌ و حیکایه‌تی به‌باس ده‌کات و سید ئاغاش ده‌ست و برد به‌گه‌هه‌ی ده‌که‌وته‌ و ده‌چه‌ته‌ داخوازی خاتوو زبه‌ده‌ی خوشکی حه‌مه‌سوور و له‌سه‌ر قسه‌ی سه‌عید ئاغا

پەشکەشی دێکن و هەموو پار و مەساریفی ژنەنەکانی دێخان
 ئەستێخی خێ . کە (سەرور) ی واتە شەشەشی (١٩٥٨) دێست پەدێکات حەسەن
 زیرەک دێستگیر دێکریت و لەلایەکی گەرانە بە مەلیک فەیسە دا
 هەگوتوو و لەلایەکی بە جاسوسی ئەرانە لە قەسەم دێدەن، بە
 بەندکراوی دێبەن کە رکوک و دواتر هەولەر و ئینجا دێبەن موس
 زەر ئەزیت و ئازاری دێدەن، ئینجا لە بەندیخانە موس بەهەی کە
 سەکەو کە ناوی (محمود عزیز) بوو و پەلیسی بەندیخانە کە بوو و
 کورد بوو، ئایدەسپەن خەبەر بە سەید ئاغای سەید عومەر ئاغا
 دێنەر کە هەوێ ئازاد کردنی بەدەن، ئینجا شەعید ئاغا دێچێت
 بەغدا و واستە بە دێکات و تالە سجنی موسل ئازاد دێکریت و
 دێچیت (ئەران .) کاک تەیر کرمانج بەردەوام دێبەت لە
 گەنەنە موسی باسی زیرەک و دێنووس . دواتر سەرەتای شەستەکان
 دێگەنەنە و عەراق و ماوەیەک لە سلەمانی و دواتر سەردانی گوندی
 باقلان دێکات و ماوەیەک لە دێمینەنە و دواتر دێچیت، دووبارە
 دێچیت و بەغدا و لە ئادیی بەغدا دێستەکار دێبەت و ماوەیەک بەش
 لە دێمەنەنە و بە هاوکاری تیپی مەسقای ئادیی کوردی بەغدا
 نزیکە (٥٠٠) گەرانە تەمەردەکات لە ماوەی ئەوەندە ساڵی کە لە
 ئادیی کوردی بەغدا کاری کردوو (ئەم هە وایانە زەرگەنگەن لە
 ژبانی زیرەک پەشتەر باسەن کراون و ساغ نە کراونەن، کەزەر خەلی
 گەنگە تەدایە، کاک تەهیر کرمانج ئەم زانیاریانە لە بەنەزان
 میرزا کەریم خەشناو و کاک شەشەش نەوێ حەمەدەمین زیرەک براگەر و
 حەسەن زیرەک و حسین زیرەک برا بچووەکی زیرەک و هونەرماند ئیسماعیل
 شەرەفی (بەکانی) وەرگرتوو. هەربەینە ئەم زانیاریانە زەر پرسیار
 درووست دێکن و پەویست دێکات وردتر و تەرو پەتر بەدواداچوونی بە
 بکەت و زانیاریەکان کە بکەنەن. ئەگەر ئەوە بزانین کە ئەو بەنەن
 سەعید ئاغایە مەردی (زەینەب خان کچە کورد) خوشکی دێداری شاعیر
 بوو و زەینەب خەنیش خاوەنی دێوانە شیعەرەکی زەر جوانە و باس لە
 دێکریت کە زەینەب خان بیر وەری خەلی نووسیوەتەو، بەشکە باسی
 زیرەکی کەشی کردوو، چوون زیرەک چوارسە لە ماوەی ئەوان بوو و وەک
 نووسراوە سەرپەرشتی گوند و دروێنە بە کردوون، هەروەها
 بەنەن (عەبدوڵا زەنگەنە) لە لاپەنە (١٥) دیوانی زەینەب کچە کورد
 دێنووسە؛ (زەینەب خان شەرژن بوو، مشوورخەری ماوە و دەرەش بوو،
 سەرپەرشتی گوندەکانی دێکرد کە ناوی تیمار بوو) ئەوە هەمان
 گوندە کە زیرەک سەرپەرشتی کاروباری دروێنە بە سەعید ئاغا کردوو
 ! بەشک ئەم بە ئاگاداری زەینەب خان و هەر لەگەڵ ئەوەش بوو،
 زانراوە زەینەب خان بیر وەری خەلی نووسیوەتەو بەنەن (حیکمەت
 حەمید مەلا رەئوف خەم سەجەدە برازای زەینەب خان و دێداری شاعیر

لاپه ۳۷ دیوانی زینډب خان د نووسه : (زینډب خان چې ند
 د سنووسه کی له دواي خي جهمشتوو و بیر و وریځ کان و چې ند کورت
 چي کک و چې ند شيعرک ک ب مندا ټانی نووسیو...) ، ناکر زینډب
 خان له م بیر و وریځی خي باسی زیر کی نه کردی ک چوار سا له
 دیو خانی ئوان ژیا ب و سړپر رشتی کاری درو ښی ب کردین ؟! وک
 د رد ک و ژیا نی زیر ک ک بش کی له ه ولر بوو و ت ک ه
 ولر ریځ کان بوو ، تا ئستا ک می له د زانر و زری ماو ساغ
 بکر ت و ، ب تایب ت ئ و چې ند سا یی ک له ما یی س عید ئاغا و
 زینډب خان ژیاو و ئ و ت ک یی ل گ ئوانی ه بو هی ئ و یی
 کت بی تایب تی ل س ر بنووسر ، زیر ک ب و د نگ خ ش ی و زینډب
 خان ب و هوشیار یی شنبیری و هونری یی ک ه یبوو ، د ب زیر کی
 ناو ما و دیو خانی خ یانی باش ناسی ب ت ، با زیر ک ل س ر ت ای
 گ نجی تیشی بوو ب ! زینډب خان باسی م سقای بته فن بکات و شيعر
 ب م رگی سید علی ئ سغری کوردستانی بنووسه ؛ زیر کی ب رد س تی
 خي ل بیر نه کردوو ، ما یی س عید ئاغا و زینډب خانم ما یی کی
 ه بوو و شنبیر و هونر د س تبوون ، ب شک کام را و ت س جیلیان
 ه بوو ، من ب ئ و د چم ک له ما یی ب ټ ټ زیر ک ئا ه نگی
 ت مارکراو و و ښی زری ه ب ت ، ب و هیوای نه و کان ی زینډب خان
 و س عید ئاغا ئ گ ر ل ب رد س ت و ب رچاوبن ئ مان . . ب او یان
 بک نه و و د ی زیر ک د س تان شاد بکن . ب و هیوای یی ک ئ و
 بیر و وریځ ش چاپ بکر و ب او بکریت و و ئ و ب ټ ټ زان ش ک
 ئاگاداریی کیان ه یی ل بار ی زیر ک و ئ و چوارسا یی ک ل ه
 ولر و نه و ق ټ ټ و گوند کان ی بوو بینووسنه و ب او ی بک نه و .
 ب تایب ت زیر ک پیاو کی هونر م ند بوو و د س تایبی کی ز ر و
 فراوانی ل گ ټ ټ ز ر ک سای تی تر و خان وادی تری ه ولر ه بوو
 و ئا ه نگی ب گ ټ ټ اون و چوو ت ما یان ، زیر ک خي ل باسی
 گیرانه کی و ک د یه ښه ه ولر د ټ ټ ؛ (ل و ما یی بووم ل و ما یی
 بووم ک س ب د ر و و نه بوو .) ئ م د یس لم ښه زیر ک ها توو چ ی ز ر
 ما یی ک سای تی ناسراوی کردوو ل ه ولر ، هیوادارین نه و کان ی ئ و
 ک سای تی و ما ټ ټ ئ و یی د یزانن ل بار ی زیر ک و ک س و کاریان
 بینووسن و ب او ی بک نه و .

لـ وٲٲامى زيرٲكدا هـ وليرٲش خزمٲتى زيرٲكى كردووٲ ئٲو خزمٲت و ځواندنٲوو و يارمٲتيدانٲى ماٲى سٲعيد ئاغا بٲيان كردووٲ خزمٲتٲكى بٲ وٲنځ و گٲورٲ بووٲ كٲ زٲر بٲ بٲ دوو دٲى يارمٲتيان داوٲ و كردووٲيانٲ بٲ كوٲى ماٲى ځٲيان، ئٲوٲتٲ بٲ ماٲى ځى سٲعيد ئاغا ژنى بٲ هٲناوٲ .. باشتريڼ خزمٲتيش بٲ نووسين، ئٲم دوو بٲرگٲى (ميرزا كٲريم ځٲشناو) كٲ لٲژر ناوى (هٲندٲ لـ بٲسٲرهاٲتٲكانى زيرٲك) وهٲ روٲها ئٲم كاسٲتٲى ناسراو بٲ - كاسٲتٲى ئٲبوسٲباح - لٲ گٲٲ هٲندٲك بٲٲٲزى تريش كٲ هٲريٲكٲ و بٲجرٲ و بٲگورٲى تواناى ځٲيان خزمٲتيان بٲ زيرٲك و ژيان و دٲنگٲكى كردووٲ ..

تٲبيني : دٲ بٲ لٲدٲٲووٲ سوياسى بٲٲٲزان (دكتٲر ئازاد عوبٲد و هونٲرمٲند ئازاد هٲورامى و حاجى جٲلال مستٲفا و كاك هيو) بكم كٲ لٲ چاوٲٲكٲوتنى (مام جٲلال مستٲفا) هاوكارم بوون، ئٲگٲر ئٲوان نٲبووان دٲزينٲووٲى مام جٲلال مستٲفا بٲمن زٲحمٲت بوو. هٲرچٲندٲ پٲشتر بٲهٲى كاك (سٲيد ځٲكيم بٲرزنجى) هٲواٲيكم دٲست كٲوتبوو بٲياريش بوو لٲگٲٲ كاك سٲيد پٲكٲووٲ بچٲن بٲلاى مام جٲلال مستٲفا، بٲٲام؛ بٲداځووٲ بٲهٲى نٲځځشى ځٲزانٲ بٲٲٲزٲكٲى كاك سٲيد ځٲكيم كارٲكٲ دواكٲوت .

▪ هـروها سوپاسی بـهـزان مامـستا (حیکمـت حـمید مـلا ئووفـ
فـندی خادم سوجادـ) و مامـستا (ءـبدوـها زـنگـنـ) ش دـکـم
بـهـاوکردنـوـی دیوانی زـینـب خان زـر سـرـداو دـرکـوتن .
▪ دیسان زـر سوپاسی برای بـهـزان کاک (تاهیر کرمانج) دـکـم
کـه هـردوو چاپی کتـبی (زیان و هونـر) پـدام و کاری بـه
ئاسان کردم .

بـهـراورد . . پـشکـ نا کام

.... بـهـ زیاتر دـرخستنی ئوـی لـهـ دنیای ئیسلاما بـهـرامبـهـر بـهـ دنیای
ووـاتـهـ غـیر ئیسلامیـهـکانی پـشکـووتوی بواری تـکـنـلـجـیا
ئـگـوزـهـر ئـم چـن ئـستیـهـ

ئـخـینـهـ ئوـو :

(کـمپانیای "سامسـنـگ"ی کـری و مـرجـعیـهـتی "قوم"ی شیعی و
ئـزهـر"ی سوننی)

~~~~~

@ لـهـ بـهـشـکانی بـهـدواچوون و پـهـرـپـهـیان و داھـنـانی کـمپانیای
"سامسـنـگ" 70/حـفتا

هـزار ئـندازیار کار ئـکـات و لـهـ "قوم" و "ئـزهـر" حـفتا هـزار
بانگخواز "داعی" ی

شیعهـ و سوننهـ کار ئـکـن و هانی خـهـ ئـهـن قیان لـهـ یـکـتر بـهـ و
یـکـتر بـکـن بـهـ

کافر!!!

@ ئـندازیارکـانی "سامسـنـگ" 7300 حـوت هـزار و سهـ سهـد داھـنـانیان
لـهـ خزمـت

کردنی هـموو بـشـريـد تا کردو... با نـگـوازـکـانـی "قوم" و
"ئـزـهـر" تـنـیا لـ يـک

سا 650 شـش سـد و پـنـجا هـزار جار خـوتـبـی جـومـعـیـان یا و ک
داوای تـفـر و

تونا بوون و ئـشـکـنـجـ یانی نـیـارـکـانی خـیـانـیان تیا کردو لـگـگ
3360000 سـه مـلـیـن و

سـه سـد و شـسـت هـزار دـرس ووتـنـو بـه ئـزـی هـفـتـی دـرسـک
دـر بـارـی "عـادـی

مانـگـانـی ئـافـرـت" و "بـر تـاشـین" و "چـونـه ژوور وـی حـمـام لای
اـسـتـو" و ووتـراو تـو و...!!

لـه سـر پـیـامـبـر کـشـیان" دوو مـلـیار و پـنـج سـد و پـنـجا و پـنـج
مـلـیـن جار" نوـژـیان کردو

واتا بـه ئـزـی 100 سـد جار نوـژ کردن لـه ئـزـکا جـگـه لـه زیکر و
حـمـد و سـنا و خـتم و پاـانـو و لاـانـو بـه ئـو و لـم
هـموو خـزمـت گوزاریان نـه موسکمانـک و نـه غـیر

موسکمانـک يـک زـهـه سوودی لـه تان و رگرتبـه...!!

@ کـمـپـانـیـای "سامسـنـگ" چـوار سـد و سـی و پـنـج مـلـیـن دـلـاری لـه
هاوکاری کردنی

بوارکـانی (پـروـرد و تـندروستی) لـه دـر وـی کارى کـمـپانـیـک
سـرف کردو...،،،،

"قوم و "ئـزـهـر" یش بـه مکیا دـهـا دـلـاریان سـرف کردو بـه داـشـتنـی
مـنـار و گومـز و دـروازـی مـزارکـان بـه "ئاـتـون"!! جـگـه لـه تاز
کردن وـی مزگـوت و تـکـه و مـرقـه یـکـانی فـان و فـیسـار ، خـکـی
ووـاتـی ئـیـسـلامـی واش هـیـه لـه برسا مردوون و بـه دـست خـراپی

خـزمـت گوزاریـه تـندروستیـه کـانـو و ئـتـلـنـو...

@ ئـزـانـم هـیـه بـم بـراورد کردن پـهـنـدـکنـه و هـیـه توـه ئـه بـه ،
هـشـه گـو ی نایاتـه و

پشتگیری ئـکا و هـیـش لایـنـگری ناکا.. بـهـم ئـو وـی باسی لـهـو

کراؤ استیڈ ک و

هه‌ب‌ستراو نیه ، استییگ که زه‌ر له ئه‌م دانی پیا نان ،
ته‌نانه‌ت نایه‌وه بییسته

يان وو بے ووی بتاو ، بےکو وک ئو "خوو" وی بی میراتی
لہساری پےرورد

بوی لہ ی ا ئے کا...!!

ئامان لى نى تۆۋەنلىكى لى نى زانين و جى ھلا بونى تى ما يى پىكى نىنى
ئىوانى تى.....

فهرموون ئۇو شمشىر و تىژى كەنۇو و لىسار مىل يەكتر تا قى
كەنۇو ، چونكە ئۇو

هەر لایەنێک داھێنان ئێکە و بە "سامسەنگ"ی مەزنیش دوا شەواز و دێزینە و داھێنانی

ئەندازىدار "غەيرە" مۇسەلمانلار ھەتتە ئۇنى دۇنيادىكى ئەڭ چوڭ ئىسلامىيەت ھەرىكىتىنىڭ قۇرغۇچىسى دەپ قارايدۇ.

پیشکش کن...

تو کورتی بے راورد کی نوان داه نانی ئیسلام و کافر کان بوو ، تنها وک بے راورد.....

[illegible]

@ Nadia eilabouni رڻا عيلا بوني

لـ پـ چـ زـ وـ . . . (1) . . شيعر: نزار
قـ بـ اـ نـ . .

وږگڼې اېنې "بډد" سټکاريږي وې": پشکې نا کام

(1)

کې "ئیمام" کې کوشته...؟
ژوور کېم ئاخن بوې لې ئاسا یش
کې ئیمام کې کوشته...؟
شانم کې وتې ته ژر پېستا یې ئاسا یش
کې ئیمامی خاوندان "باز" کې کوشته...؟
جې و کېشکې "دفتري نووسیندگان" یې دېان
و

تېسبېحې نایا بېکې هېوېشان
بېوېزان:

بې دزیندوې حقیقت
نېنې کم دېرمېهېنن
هېردېم لې لاشې کې ژراوېکې یا
ئېدزرتوې حقیقت

(2)

کې ئیمام کې کوشته...؟
ئاسا یشی پې چک یېنې ژوور وې
ئاسا یشی پې چک ئېچنې دېر وې
ژوور کېم جمې یېت لې:
فایل.....

مایک و کېکېرد کردن ...
کامېرا و وېنې گرتن.....
بېوېزان:

کې من هېرچېک بېم و نېم
ئېوې هېر لېسېرم ئې نووسن
ئېتر "ئیفادې" من بېچې ئېچې...؟
کې من هېر چېک بېم و نېم
ئېوې شقې خېتان هېر ئېوېشېنن
ئېتر هاوار و پاانېوېم ئېگا بې کوې...؟
چونکې لېوتې ئېوې فېرمانېوې وېا تېکېمن
بېر کردن وېتان هېر بېلای منا ئېچې

(3)

بہارِ زمان :

کَم نہ نیست نیم وک پستان ووتراو
کَم نہ پُرسست نیم وک پستان ووتراو
خَم کی ئَم شارم
کستان تیاہ بزانہ
کوا شار کَم...!!
کستان تیاہ شار زای ئَم شارم ب...؟
بہ ئاوی ئَم شارم تینوہتی شکا ب...؟
بہارِ زمان: دہنیا بن
لہ موو باخچہ کا نا
گوہ کی وک ئَم شارم ناد زناہ و
لہ موو دوکانی "خش و خہ ازانہ و" فرہشہ کا نا
مرواریہ کی وک ئَم شارم ناد زناہ و
دوو چاوی غمباری
وک شار کَم ناد زناہ و
(4)

بہارِ زمان :

بہ کرہ گیراوہ کی ناپاک نیم
وک سیخوہ کستان ئہ
نہ گہ نم کم دزیوہ

و

نہ مروولہ یہ کم کوشتوہ

و

نہ قہت بنک یہ کی "پہ لیس" م دیوہ
گہ ورہ و بچووی گہہ ک ئہ مناسن
منہ و درخت و کترہ کان ئہ مناسن
پہ یامبہرہ کا نی خودا ئہ مناسن
سہرم چوو بہ نوہژم نہ چوہ

بہارِ زمان :

ہیچ خوتبہ یہ کی جومعا نم لہ کیس نہ چوہ
ہہر لہ گہہ ژنہ کَم مام و شہہ واہ پیس نیم
سی ساہ

خہریکی ہیکعات و چہ مانہ وہم
ہہر خہریکی لہ بہر ہستان و دانیشنہ وہم
لہ پشتی حہزرہ تی "مہلا" وہ
گوہم ہہہ خستوہ
ئہہہہ:

خود ایں دہوئی تی جولہ کک و کافر کان مہو کیت و
 ئم :

قسمی پای و پوچ قوت ئی ی م

بہیمان :

سی سا □□

لـ " ئاش" كا ئۆزىم

جگہ لہ ہوا

هیچی ترم زها ی

(5)

بہیمان :

بـ م خـ نجـ رـ یـ کـ ئـ یبـینـ

سنگ و شا نیم بر چاقو یا

مـَشْكُ تَخْتِ ووشك بُوَكِّيم

... بَارِ جِقْ قَا يَا

ب۔ نا وی خ۔ م

و

ملیہ نہا "م" بر چہ قم یا

ئەزرا نم سزای تاوا نەکی م

..... س د ا ر ي

بہارِ مہرِ گزشتہ و ا

هــ موو ئو قالـ نچا نـم کوشت

ك ب ش و ئ خ ن

ئەوانەش كەل سەر شەستەى خەوانا

يا بيان ل يا و ت و

[illegible]

هــ موو خوښ ځـ رڼـ کا نی با خچـی ئیسلامم کوشت

و

هـ موو ءوا نى لـ :

عَمَّا رَى ئَيْسَلَا مَا

داواى ئازووق ئۆكۈن

کوشتم و لگایا

هـ موو ئ وا ز م کوشت

کھزار سا

قورسا بی ئینسا نیان

بہ تہ راز و وی قصہ ی بہ تا

■■

[illegible]

Dec/2022

[illegible]

1))= بـ بـروارد کردنی وـندی ووداوـکانی دـقـ عـرـبیـکـ لـگـ
کوردستانی خـما نا
لـیـکـ چونـکی تـوا و هـیـ بـیـ لـ جیاتـیـ"شام" باس کردن لـ "شار"
ناوـکـکـی ناگـ و بـ یتـم و زمانـی شیـعـریش ووردـ دـستـکارـیـکـ
تیا کراوـ...